

Раней ганарыліся толькі той нявестай, якая мела ў пасагу падвойны дыван. Тэхніка падвойнага ткацтва цікавая і цяжкая. Кожны дыван нібы складзены з дзвюх асобных ваўняных тканін, з'яднаных між сабой у месцах узору. **СТАР 2**

Абсолютная большасць усіх «сардэчна-сасудзістых» смерцяў абумоўлена добра вядомымі захворваннямі, якія яшчэ называюць хваробамі-спадарожнікамі, — атэрасклерозам і артэрыяльнай гіпертэнзіяй. **СТАР 7**

Гаўрыла Вашчанка ўвайшоў у мастацтва як наватар, стварыў узоры жывапісу ў суровым стылі. І ўсё ж застаўся лірыкам, ягоны манументалізм лірычны, і ў ім няма ўсёразбуральных подыхаў сусветных катастроф. **СТАР 8**

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

СТРУКТУРА НАВУКОВАЙ СФЕРЫ ПАВІННА АДПАВЯДАЦЬ ІНТАРЭСАМ І ПАТРЭБАМ КРАІНЫ

Учора Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка правёў нараду па пытанні развіцця навукі, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што неабходна пазбавіцца ад рудыментарных звянаў, каб мець магчымасць развівацца пераважна за кошт продажу ўласнага інтэлектуальнага прадукту пры мінімальнай бюджэтай падтрымцы. Пры гэтым Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на тое, што пераўтварэнні ў навуковай сферы не павінны прывесці да яе татальнай ломкі і разбурэння.

«Трэба ў самыя кароткія тэрміны правесці аптымізацыю арганізацыі ўсёй навуковай сферы і, перш за ўсё, Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, — сказаў Прэзідэнт. — Сёння акадэмія — цэлая дзяржава ў дзяржаве, больш як 120 усякага роду навуковых, вытворчых, сацыяльных арганізацый з 18 тысячамі чалавек, з якіх толькі трэць работнікаў з'яўляецца даследчыкамі. Чаму мы не бачым важкай аддачы ад такога вялікага патэнцыялу?»

«Урад, іншыя дзяржаўныя органы і структуры павінны вызначыцца: што менавіта мы хочам ад навукі? Якія задачы перад ёй ставім? Што ў нас у прыярытэтах? Навука павінна дакладна разумець гэтыя рэчы», — сказаў кіраўнік дзяржавы. Ён дадаў, што адказы на гэтыя пытанні ўрад павінен шукаць у цесным кантакце і з удзелам саміх вучоных.

Прэзідэнт лічыць, каб пазбегнуць далейшага распылення кадравых і фінансавых рэсурсаў, трэба на агульнадзяржаўным узроўні забяспечыць дакладную арганізацыю і каардынацыю даследаванняў у акадэмічным, галіновым і вузавым сектарах навукі, ліквідаваць ведамасную раз'яднанасць, паралелізм, дубліраванне ў іх працы.

«Калі мы хочам дамагчыся важкай аддачы ад навуковых даследаванняў на вытворчасці, нам трэба аднавіць галіновую навуку, надаць ёй ролю правадыра перадавых тэхналогій на кожным канкрэтным прадпрыемстве, якую яна выконвала, далучыўшы, у савецкі перыяд», — сказаў Прэзідэнт.

Паводле яго слоў, асноўнымі функцыямі вузавыя навукі закліканы стаць як здабыццё новых ведаў, так і падтрыманне высокага адукацыйнага ўзроўню ў дзяржаве: «Калі выкладчыкі ВНУ перастаюць займацца даследаваннямі, то яны адстануць ад сучасных тэндэнцый у навукі, а значыць, і навучыць нікому нікога не змогуць». Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што трэба будзе прапрацаваць дзейсны механізм абнаўлення кадравага патэнцыялу навуковай сферы.

«У сучасных умовах важна не столькі размеркаваць і асвоіць бюджэт на навуку, колькі стварыць на аснове яе вынікі высокатэхналагічны і інавацыйны прадукт».

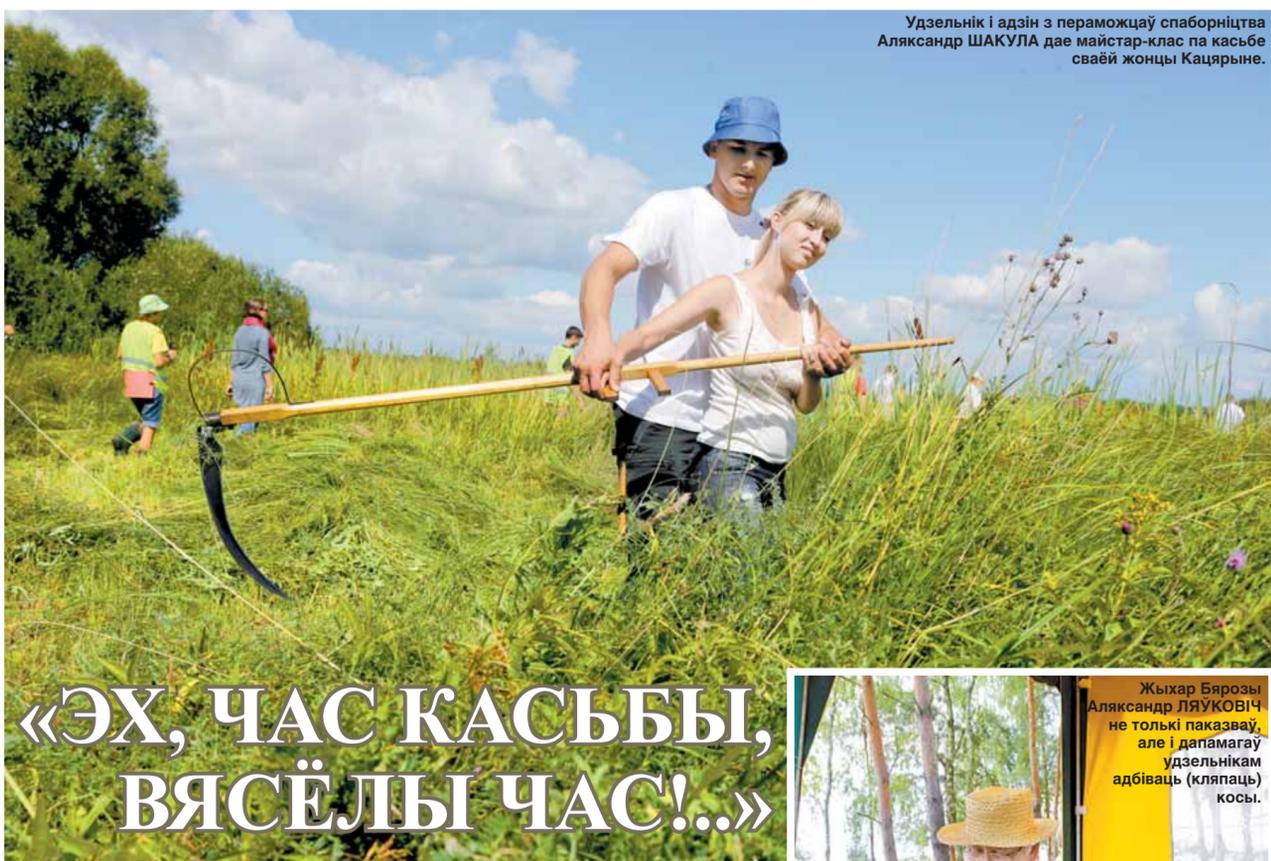
«Патрэбны ўважанні, эвалюцыйны падыход, які дазволіць, захаваўшы ўсё лепшае, надаць беларускай навукі новае дыханне. Трэба не крыўдзіць маладых і свята берачы тых, хто складае інтэлектуальны залаты фонд краіны», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. «Падчас пераўтварэнняў навуковая сфера павінна здабыць новую, больш кампактную структуру, якая адпавядае інтарэсам і патрэбам краіны як суверэннай дзяржавы», — заявіў Прэзідэнт.

«Навуковая супольнасць разам з дзяржаўнымі службамі стала складзіцца на недахоп фінансавання навуковай сферы. Так, навукамістасць ВУП у нас у разы ніжэй у параўнанні з тэхналагічна развітымі краінамі. Але калі мы сцвярджаем, што наша навука павярнулася тварам да практыкі, то чаму толькі дзяржава плаціць і павінна плаціць за распрацоўку навукоўцаў? А вытворчыя, камерцыйныя прадпрыемствы?» — сказаў кіраўнік дзяржавы. Прэзідэнт лічыць, што неабходна мэтазонава выкарыстоўваць інструмент дзяржаўнага заказу ў стратэгічна важных для краіны сферах, а на іншыя кірункі даследаванняў больш актыўна прыцягваць пазабюджэтыя крыніцы.

«Плаціць шалёных грошай мы з 1 студзеня нікому не будзем, у тым ліку і вучоным. І вучоным, перш за ўсё, таму што яны — разумныя людзі, павінны зарабіць і сабе, і дзяржаве», — адзначыў Прэзідэнт.

«Таму навошта ж мы будзем выкідаць з бюджэту грошы, не атрымліваючы належнай аддачы, і ў той жа час будзем аддаваць апошнія грошы на прарыўныя кірункі? Там, дзе мы будзем бачыць і адчуваць, што атрымаем вынік, мы будзем адрываць ад усяго і навукоўцам аддаваць апошнія грошы, таму што яны акупляцца», — сказаў кіраўнік дзяржавы. «Не было такога выпадку, каб навука не акуплялася. У савецкі час адзін рубель дзясціць прыносіў, як было прынята гаварыць», — дадаў ён.

Аляксандр Лукашэнка таксама лічыць, што неабходна канчаткова вызначыцца з лёсам фундаментальнай навукі. «У нас не такая вялікая і багатая краіна, каб развіваць шырокі спектр падобных даследаванняў. І пытанне, напэўна, нават не ў гэтым. Пытанне ў тым, наколькі яны патрэбны нам, гэтыя фундаментальныя даследаванні, і наколькі мы будзем пасляжываць, займаючыся тымі ці іншымі фундаментальнымі кірункамі. Я гляджу на гэта прагматычна, каб не выкінуць грошы на вецер. Лепш мы выдаткуем грошы на некалькі прарыўных кірункаў (скажам, будучага 6-га тэхналагічнага ўкладу), а таксама будзем далей развіваць тых кірункі, дзе ў Беларусі склаліся сусветныя навуковыя школы, напрыклад, аптыка, лазерная фізіка, цэлябазіка, біяарганічнай хіміі і матэрыялазнаўства, як падмурак для развіцця прыкладных даследаванняў і вышэйшай адукацыі», — сказаў Прэзідэнт. **СТАР 2**

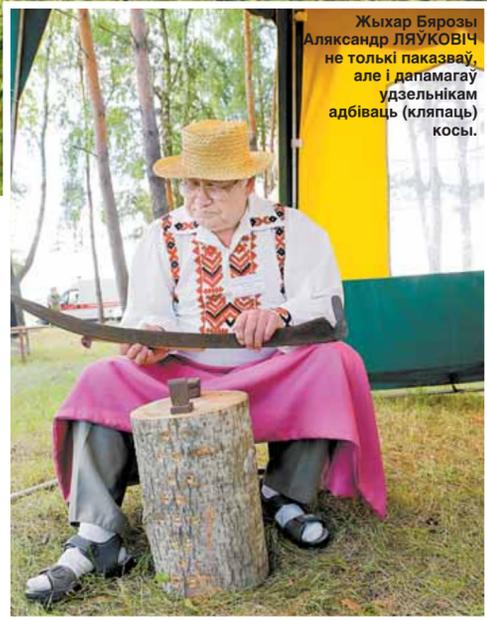
«ЭХ, ЧАС КАСЬБЫ, ВЯСЁЛЫ ЧАС!..»

Словы з паэмы Якуба Коласа «Новая зямля» могуць стаць эпіграфам да любога сенакосы і як нельга лепш прыйшліся да спартыўнага азарту 7-га Нацыянальнага чэмпіянату па касьбе, які адбыўся на спораўскім балое. Гэта ж трэба: у адной частцы Беларусі ў суботні дзень ішлі дажджы, у другой надта прылякала, а каля вёскі Здзітава Бярозаўскага раёна, нібы па заўяў, было і мяккае сонейка, і лагодны ветрык: сама прырода радавалася і заклікала хутчэй ладзіць касё, клапаць касу і выходзіць у густыя балотныя травастой. А адным словам, умовы для правядзення спаборніцтва былі ў наяўнасці і майстар сенакоснай справы заставаўся толькі пацвердзіць свой высокі клас валодання старажытным сялянскім рыштункам, на роўных змаганні за пуцьёку на гэты ж сенакосны чэмпіят Еўропы. Хоць вызначэнне найспрытнейшых і найдужэйшых касцоў ніколі не было самамэтай здзітаўскіх спаборніцтваў.

Па словах арганізатараў «Спораўскіх сенакосаў», адной з галоўных задач правядзення

спаборніцтваў з'яўляецца прыцягненне ўвагі грамадства да захавання балотаў як «птушчых» тэрыторый. У свой час балотны масіў вакол Спораўскага возера быў узяты пад ахову дзяржавы і атрымаў статус рэспубліканскага біялагічнага заказніка, бо на гэтым біятопе яшчэ захаваўся адпаведныя ўмовы для пражывання рэдкага ў Еўропе віду птушак — вартлявай чаротаўкі.

Раней балоты заўсёды выкошваліся і было дастаткова адкрытай прастору — ці не першай з умоў захавання папуляцыі гэтай птушкі, — кажа адзін з ініцыятараў правядзення ў Беларусі «Спораўскіх сенакосаў», дырэктар грамадскай арганізацыі «Ахова птушак Бацькаўшчыны» Віктар Фянчук. Цяпер ранейшай патрэбы касіць балоты ў мясцовага насельніцтва няма, і важны біятоп наўпрост зарастае кустоўям. На беларускіх балотах прайшла меліярацыя альбо здабываецца торф. І калі своечасова не ўмяшчаць у гэты працэс — чаротаўка ды іншыя віды птушак могуць проста знікнуць. **СТАР 3**

Жыхар Бярозы Аляксандр ЛЯЎКОВІЧ не толькі паказваў, але і дапамагаў удзельнікам адбіваць (кляпаць) касы. **СТАР 3**

ЦЫТАТА ДНЯ

Ігар ШУНЕВІЧ, міністр унутраных спраў:

«Сёння склалася на рэдкасць унікальная сітуацыя, калі паміж ведамствамі ў сілавую блоку няма абсалютна ніякіх супярэчнасцяў. Ёсць здаровая канкурэнцыя, але яна рабочая і заснаваная толькі на жаданні больш якасна выканаць сваю працу. Не было за тое. Іншай формы такой канкурэнцыя не была, і, я спадзяюся, у будучыні гэтага не здарыцца. Ні адно з ведамстваў не займаецца перацягваннем коўдры на свой бок. Я прыхільнік таго, каб кожны займаўся сваёй справай і не лез у агарод іншага. Каарынацыя ўжо прысутнічае. Мы будзем яе адшліфоўваць і даводзіць да дасканаласці».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 06.08.2013 г.

Долар ЗША	8890,00
Еўра	11810,00
Рас. руб.	270,50
Укр. грыўня	1091,80

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+ 30°
Віцебск	+ 26°
Гомель	+ 27°
Гродна	+ 29°
Магілёў	+ 27°
Мінск	+ 27°

Увага!

ХВАЛЯ НАДЗВЫЧАЙНАЙ ГАРАЧЫНІ: ПРЫПЯЧЭ ДА +35°

Першы жнівеньскі тыдзень жніўня прынясе жыхарам Беларусі аманальнае надвор'е пад знакам трапічнай спякоты, паведамляе рэдакцыя спецыяліст Рэспубліканскага гідраметэацэнтра Мінпрыроды Вольга Фядотава.

Сёння на фоне павышанага атмасфернага ціску ападкаў практычна не будзе, толькі ў асобных раёнах Віцебскай вобласці магчымы кароткачасовы дождж і месцамі — навалніцы. Максімальная тэмпература паветра ўдзень да 25—29 цяпла, а па паяўнёвым захадзе — нават да плюс 30—31 градуса.

І гэта толькі пачатак спякоты. Прагназуецца, што ў сераду і чацвер да нас завітае сапраўды гарачае паветра з боку Міжземнамор'я. Сонечна і без ападкаў. Тэмпература паветра ў ноч на сераду плюс 13—19 градусаў, удзень — 26—31 цяпла, па паяўнёвым захадзе краіны — да плюс 33 градусаў. Уначы ў чацвер стане ўжо 15—21 цяпла, а ўдзень — да плюс 27—34.

Самым гарачым днём гэтага тыдня павінна стаць пятніца. Так, 9 жніўня будзе пераважна без ападкаў, толькі ўдзень на паўночным захадзе краіны прагназуецца кароткачасовы даждж і навалніцы. Тэмпература паветра ў ноч на пятніцу стане ўжо плюс 15—22, удзень — 28—33 градусаў, а на поўдні краіны месцамі — да 35 цяпла. Будзем спадзявацца, што і ў выхадны надвор'е нас парадзе... **Сяргей КУРКАЧ.**

Фінансы

СТАЎКІ РУБЛЁВЫХ УКЛАДАЎ ПАКУЛЬ ЗАХАВАЮЦА НА ВЫСОКІМ УЗРОЎНІ, ВАЛЮТНЫХ — БУДУЦЬ ЗНІЖАЦА

Такое меркаванне выказалі ў гутарцы з карэспандэнтам БелТА эксперты ў банкаўскіх і фінансавых колах.

У апошнія некалькі тыдняў беларускія банкі рэзка павысілі даходнасць дэпазітаў у нацыянальнай валюце, што было звязана з ператокам (ён пачаўся ў канцы чэрвеня) рублёвых дэпазітаў у валютныя і зніжэннем рублёвай ліквіднасці банках. Высокі попыт на рублёвыя рэсурсы

выклікаў рост ставак на міжбанкаўскім рынку (да больш чым 60% на 24 ліпеня), і банкі пры адсутнасці шырокай падтрымкі рэгулятара былі вымушаны шукаць рублі, павышаючы прыцягальнасць дэпазітаў у нацыянальнай валюце. Пры гэтым у асобных банках рэспублікі стаўкі па дэпазітах у беларускіх рублях перавысілі гадавы максімум, які назіраўся ў студзені, калі сярэдняя працэнтная стаўка па рублёвых укладах на тэрмін да 1 года складала 42,6%. **СТАР 2**

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

ЗЯЛЁНЫ ЧАЙ СУПРАЦЬ ДЗІЦЯЧАГА РАКУ

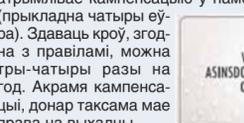
Экстракт зялёнай гарбаты здольны разбурыць ракавыя клеткі ў новаўтварэннях у дзясці. Прычым ён працуе нават у тым выпадку, калі хіміятэрапія перастала быць эфектыўнай. Доктар Арачыя Віторыя з Дзіцячага ракавага інстытута Аўстраліі мяркуе, што мадыфікаваны антыаксідант катэхін забівае 50% клетак нейрабластомы ўсяго за тры дні. Гэта пацвярджае лабараторныя эксперыменты. А нядзюна ў Беларусі атрымаў укладку ў даследаванне супрацьракавага агента. Нейрабластома — самая распаўсюджаная форма раку сярод маленькіх дзяцей. Шанцы выжыць вельмі малыя. Пры гэтым ракавыя клеткі даволі хутка развіваюць устойлівасць да стандартных лекаў. Дарчы, апроч супрацьракавых уласцівасцяў, катэхін здольны зніжаць узровень «шкоднага халестэрыну». Гэта даказалі амерыканскія спецыялісты. Аказваецца, экстракт гарбаты памяншае ступень усмоктвання халестэрыну ў кішчэчніку.

У МАЛДОВЕ ROSHEN ПРЫЗНАЛІ БЯСПЕЧНАЙ

Эксперты Малдовы прыйшлі да высновы, што прадукцыя ўкраінскай кандытарскай фабрыкі Roshen не ўяўляе небяспекі для спажывцоў. Аб гэтым заявіў на прэс-канферэнцыі міністр сельскай гаспадаркі і харчовай прамысловасці Малдовы Васіль Бумакю. Раней Распаўсюджальнік унёс забарону на пастаўкі ў Расію прадукцыі кампаніі Roshen, заявіўшы, што яе кандытарскія вырабы «не адпавядаюць заяўленым параметрам».

З ДОНАРАМІ Ў ЛАТВІІ БУДУЦЬ РАЗЛІЧВАЦА ЗНАЧКАМІ?

Здача крыві ў Латвію ў бліжэйшыя гады, хутчэй за ўсё, стане цалкам бясплатнай. Пра гэта, як перадае Міхнэвс, заявіла супрацоўніца Дзяржаўнага цэнтра донараў крыві Наталія Гайле. Адмова ад платы звязана з тым, што Латвія далучылася да еўрапейскай праграмы бясплатнага донарства. Зараз, як адзначае партал, донор атрымлівае кампенсацыю ў памеры трох латаў (прыкладна чатыры еўра). Здаваць кроў, згодна з правіламі, можна тры чатыры разы на год. Акрамя кампенсацыі, донор таксама мае права на выхадны.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

УКРАІНА ЎВОДЗІЦЬ УТЫЛІЗАЦЫЙНЫ ПАДАТАК НА АЎТАМАБІЛІ

Прэзідэнт Украіны Віктар Януковіч падпісаў законы аб уводзе ўтылізацыйнага падатку на аўто і ўтылізацыйны машыны.

Пра гэта сведчыць інфармацыя, размешчаная на сайце Вяроўнага Рады Украіны. Вяроўная Рада раней прыняла законы аб утылізацыйным падатку, памер якога для канкрэтнага транспартнага сродку разлічваецца з улікам базавых ставак і карэктуючых каэфіцыентаў, прывязаных да аб'ёму рухавіка і ў залежнасці ад таго, новы транспартны сродак або стары. Базавая стаўка падатку для легкавых машын складае 5,5 тыс. грыўняў (каля 680 долараў), на іншыя транспартныя сродкі (аўтобусы, грузавыя, грузпасажырскія аўтамабілі або спецыялізаваныя) — 11 тыс. грыўняў (каля 1375 долараў). Украінскія вытворцы звязваюцца ад вылаты падатку пад гарантыі стварэння ўтылізацыйных магутнасцяў. З крытыкай гэтай ініцыятывы ўжо выступіў Еўрасоюз, які выказаў надзею, што Украіна зробіць усё магчымае для таго, каб закон не ўступіў у сілу.

КОРАТКА

Рэагент на аснове адходаў цукровай вытворчасці будуць прымяняць зімой у мінскіх дварах. Галоўны кампанент дабаўкі — мелес. Рэчывы, якія ў ім змяшчаюцца, прадурхляюць спіласць даражнага пакрыцця. Такі спосаб апрацоўкі больш экалагічны, зніжае негатывнае ўздзеянне процігалабальнымі матэрыяламі на метал, абутак, навакольнае асяроддзе.

З 5 па 9 жніўня некаторыя аб'екты Veilcom атрымаюць тэставыя SMS аб тэхнічнай праверцы сістэмы апавяшчэння Рэспублікі Беларусь. Саставы аператара прадставіў МНС магчымасць правядзення кропкавага тэсціравання сістэмы SMS-апавяшчэння насельніцтва.

Ва Украіне на аўтадарозе Аляксандраўка — Нікалаў вадзіцель Peugeot 406, у якім беларускія грамадзяне мікрафізікалі на адпачынак, выехаў на сустрэчную паласу руху, дзе сутыкнуўся з Renault, а затым — і з «BA3-111740». У выніку Renault з'ехаў у ковет. У аварыі пацярпелі ўсё тры вадзіцелі і тры пасажыры, сярод якіх двое дзяцей. Сур'ёзна дапамога спатрэбілася толькі адной жанчыне, але і яна хутка будзе вылісана з бальніцы.

У Беларусі летась зарэгістравана 71 выпадак актыўнага туберкулёзу сярод работнікаў арганізацый аховы здароўя і аздараўленчых устаноў.

ВЫЗНАЧАНЫ ТЭРМІНЫ ЗБОРУ ЖУРАВІН І БРУСНІЦ

У Брэскай і Гомельскай абласцях брусніцы можна збіраць з 10 жніўня, журавіны — з 20 жніўня. У Гродзенскай вобласці збор брусніц дазволены з 15 жніўня, а ў журавіны ў гэтым рэгіёне можна адпраўляцца 10 верасня, у Магілёўскай — адпаведна, з 12 жніўня і 25 жніўня. У Мінскай і Віцебскай абласцях брусніцы дазваляецца збіраць з 17 жніўня, журавіны — 21 верасня і 31 жніўня адпаведна, аб гэтым БелТА паведамліў у Мінпрыроды.

ЗЫРАЕМ ДЗІЦЯ Ў ШКОЛУ

У перыяд падрыхтоўкі да новага навучальнага года ў Беларусі будзе праведзена больш як 2,3 тыс. выставак-продажаў тавараў школьнага асартымэнту.

Да канца жніўня будуць працаваць 760 школьных базараў і кірмашоў:

- 560 - выхаднага дня
- 200 - паставіна дзясціны

У гэтым годзе каля 80 беларускіх прадпрыемстваў да навучальнага года прапануюць:

- ДЛЯ ДЗЯЦЬНІКАВ:** 270 навіх адзення - кашткі і кашткі, сукенкі, блузкі, шталі і шталі, паясы і рэменькі
- ДЛЯ ХЛОПЧЫКАВ:** 250 навіх адзення - кашткі і кашткі, паясы і кашткі, шталі і саржкі

Кошт экіпіроўкі вучня

малодшых класаў: ад 9800 тыс. да 10 тыс. 600 тыс. у тым жае ад 1495 тыс. да 10 тыс. 900 тыс. адзенне і абутак

старшакласніка: ад 11 тыс. 80 тыс. да 14 тыс. 200 тыс. у тым жае ад 1420 тыс. да 10 тыс. 340 тыс. адзенне і абутак

Малодшыя класы: ад 9800 тыс. да 10 тыс. 600 тыс. у тым жае ад 1495 тыс. да 10 тыс. 900 тыс. адзенне і абутак

Старшакласнікі: ад 11 тыс. 80 тыс. да 14 тыс. 200 тыс. у тым жае ад 1420 тыс. да 10 тыс. 340 тыс. адзенне і абутак

УДАКЛАДНЕНЫ ПЕРАЛІК АДМІНІСТРАЦЫЙНЫХ ПРАЦЭДУР ПРЫ НАЗНАЧЭННІ АСОБНЫХ ВІДАЎ ДАПАМОГ

Як паведамлілі БелТА ў прэс-службе Прэзідэнта, Аляксандр Лукашэнка 5 жніўня падпісаў адпаведны ўказ № 342, якім унесены дапаўненні і змяненні ва ўказ ад 26 красавіка 2010 года № 200 «Аб адміністрацыйных працэдур, якія ажыццяўляюцца дзяржаўнымі organami і іншымі арганізацыямі па заявах грамадзян».

Зыходзячы з палажэнняў закона ва ўказе ўдакладнены найменні некаторых адміністрацыйных працэдур для назначэння дзяржаўных дапамог сем'ям, што выхоўваюць дзяцей, арганізацыі, у якія павінен звярнуцца грамадзянін за назначэннем названых дапамог, пералік дакументаў, прадастаўленне якіх неабходна для назначэння дапамог, а таксама тэрміны назначэння некаторых відаў дзяржаўных дапамог сем'ям, што выхоўваюць дзяцей.

У прыватнасці, прадугледжана, што назначэнне і выплата дапамог па цяжарнасці і родах, па доглядзе дзіцяці ва ўзросце да 3 гадоў, па дзяцей старэйшых за 3 гады з асобных катэгорый сем'яў будзе ажыццяўляцца не толькі па месцы работы, вучобы, у organach па працы, занятасці і сацыяльнай абароне, але і па месцы праходжання грамадзянамі падрыхтоўкі ў клінічнай ардынатуры. Пры гэтым за назначэннем і выплатай дапамог па часовай непрацаздольнасці па доглядзе дзіцяці грамадзяне, якія стаць на ўліку ў organach Фонду сацыяльнай абароны насельніцтва Мінпрацы і сацабароны ў якасці плацельшчыкаў абавязковых унесоў, павінны будучы звяртацца ў органы фонду.

Доля назначэння дапамогі па цяжарнасці і родах жанчыне (нараўне з дакументамі, якія прадстаўляюцца цяпер) неабходна будзе прадставіць даведку аб памеры заробатнай платы, калі на працягу 6 месяцаў, што папярэднічалі месцаў, у якім у яе ўзнікла права на дапамогу, яна працавала ў розных наймальніках. Гэта патрабуецца ў сувязі з тым, што ў заробаток для вылічэння названай дапамогі ўключаюцца не усе выплаты, на якія налічваецца абавязковыя страхавыя унескі, і ён не можа быць пацверджаны звесткамі індывідуальнага (персаніфікаванага) ўліку, якія маюць у распрадэжні органы фонду. Акрамя таго, для назначэння асобных відаў дапамог грамадзяне павінны будучы прадставіць некаторыя дакументы, якія ёсць у іх асабіста (напрыклад, пасведчанне аб заключэнні шлюбу для мачыкі (айчыма) дзіцяці, копія рашэння мясцовага выканаўчага і распарадчага organa аб устаануленні апекі (папачыцельства) для асоб, назначаных апекунамі (папачыцелямі).

У выпадку неабходнасці накіравана заплыту дакументаў і (або) звестак ад іншых дзяржаўных organach, іншых арганізацый і (або) атрымання дадатковай інфармацыі для назначэння, напрыклад, дапамог па цяжарнасці і родах, па часовай непрацаздольнасці па доглядзе дзіцяці тэрмін назначэння такіх дапамог складзе 1 месяц. Пры адсутнасці неабходнасці накіравання такога заплыту тэрмін назначэння названых дапамог, як і раней, складзе 10 дзён з дня звароту грамадзяніна.

Указ уступае ў сілу пасля яго афіцыйнага апублікавання.

СТРУКТУРА НАВУКОВОЙ СФЕРЫ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

«Пытанне яшчэ ў тым, калі гэта не трэба краіне і перспектывы не відаць, але вы бачыце, што гэта заўтра можна прадаць, — калі зсумаваць, займайцеся. Дамаяліцца з Кітаем, Расіяй, Амерыкай — кім заўгодна. Няхай яны фінансуюць вас — а яны з задавальненнем будучы фінансаваць, калі убачыць, што заўтра будзе нармальны прадукт», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што прагматычным павінен стаць падыход і да ўдзелу беларускіх вучоных у такіх буйных міжнародных праектах, як вывучэнне касмічнай прасторы, работа Вялікага адроннага калідара. Такія праекты заклікаюць не толькі задавальняць навуковую цікавасць, але і станавіцца стымулам для развіцця ў Беларусі высокатэхналагічных вытворчасцяў. «Але ў гэтым мы павінны прымаць удзел толькі на аснове глыбокага прагматызму», — дадаў Прэзідэнт.

Прэзідэнт лічыць, што вынікі навуковых даследаванняў як у галіне натуральных, так і гуманітарных навук неабходна ператварыць у запатрабаваны эканамікай і грамадствам інтэлектуальны прадукт. Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што асноўны ўпор павінен быць зроблены на прыкладнае распрацоўкі. На яго думку, для гэтага патрабуецца ўдасканаленне існуючай сістэмы праграма-мэтавага кіравання навукі.

«Праца па прамых заказах вытворчага сектара павінна стаць распаўсюджанай практыкай», — сказаў кіраўнік дзяржавы. — У сучасных умовах важна не столькі размеркаваць і асабіц бюджэт на навуку, колькі стварыць на аснове яе вынікі высокатэхналагічны і інвацыійны прадукт. Патрэбна эфектыўная сістэма навуковага менеджменту».

Аляксандр Лукашэнка даў тры месцаў на распрацоўку праграмы рэфармавання беларускай навукі. «У лістападзе мы запросім шырокае кола навуковай супольнасці і, прыняцым чынам разабраўшыся, зацвердзім новую праграму дзейнасці навукі ў цэлым», — сказаў Прэзідэнт.

ПРЫЗНАННЕ ТАЛЕНТУ

У Мінску ўручылі дыпламы беларускім намінантам на прэмію Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва

Імі сталі народны мастак Беларусі, скульптар Іван Міско за серыю твораў манументальнага мастацтва, народны мастак Беларусі Гаўрыла Вашчанка за цыкл жывалісных твораў і мастацкі кіраўнік Нацыянальнага акадэмічнага народнага хора імя Цітовіча Міхаіл Дрынеўскі за канцэртныя праграмы, выкананыя ў Беларусі і Расіі.

Усяго на ўдзел у змаганні за прэмію Саюзнай дзяржавы ад Беларусі было пададзена больш за 10 заявак. Але на калегіі Міністэрства культуры было вырашана, што толькі тры з'яўляюцца найбольш вартымі.

— Трэба ўлічваць, што крытэрыі адбору для ўдзелу вельмі жорсткія, — адзначае першы намеснік міністра культуры Беларусі Уладзімір КАРАЧЭУСКІ. — Справа ў тым, што некаторыя прадстаўленыя для разгляду заяўкі альбо былі аформлены не ў адпаведнасці з патрабаваннямі, альбо, напрыклад, мелі састарэлыя звесткі. Такія заяўкі, вядома, прымаць мы не магі. Кандыдатамі, вылучанымі ад нашай краіны, мы вельмі ганарымся і спадзяемся, што іх творчыя дасягненні не застануцца незаўважанымі.

Цікава, што ад расійскага боку ў змаганні за прэмію бяруць удзел 8 намінантаў. Таму, здавалася б, цалкам дарэчным было ўзгадаць пра колькасць ды якасць. Але прэміі, конкурсы і фестывалі з'яўтаюцца неадназначныя. Ніколі не ведаеш, чаму ў спісе ўдзельнікаў аказалася тое ці іншае прызвічч. У любым вы-

Фота Івана БУЖЫН

падку ўсе беларускія намінанты людзі вядомыя, з рэпутацыяй і відавочнымі дасягненнямі.

Прэмія Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва прысуджаецца за творы мастацтва, якія зрабілі вялікі ўнёсак ва ўмацаванне стасункаў братэрства, сяброўства і ўсебаковага супрацоўніцтва паміж дзяржавамі — удзельніцамі Саюзнай дзяржавы. Выглядае вельмі лагічным, што з беларускага боку намінантамі на прэмію сталі людзі сталага пакалення, з вялікім жыццёвым вопытам. Для іх, як для нікога, творчыя стасункі з братнім народам з'яўляюцца сапраўды вельмі важнымі.

— Музыка адлюстроўвае жыццё людзей. Я з задавальненнем бяруся за народныя песні, таму што ў іх гучыць сэнс, гісторыя народа, чалавечы перажыванні. Музыку трэба разумець, каб па-сапраўднаму любіць, — перакананы мастацкі кіраўнік народнага хора імя Цітовіча Міхаіл ДРЫНЕЎСКІ. — Расія — гэта нашы браты і сёстры, таму ў нашым рпертуары шмат рускіх народных песень, якія вельмі любіць беларусы. Намінацыі на прэмію — гэта вынік зробленага хорам за 60 гадоў існавання. Я ў ім адрацтваю таксама мяляю — 45 гадоў. Таму гэта вельмі прыемна і шануюна.

З расійскага боку на прэмію намінаваны, напрыклад, пісьменнік Барыс Косцін, аўтар гісторыка-дакументальных кніг пра С. Полацкага, Рагнеду, Уладзімера. Адна з яго кніг выдана ў Мінску А таксама

НАВІНЫ

ПАЦЭІ

ФАКТЫ

НАВІНЫ

ПАЦЭІ

ФАКТЫ

НАВІНЫ

ПАЦЭІ

ФАКТЫ

НАВІНЫ

ПАЦЭІ

ФАКТЫ

ПАДАТАК ЗА ЗДАЧУ ЖЫЛЛЯ НАЛЕТА ПАВЯЛІЧАЦЬ НА 10%?

Міністэрства фінансаў падрыхтавала праект змяненняў і дапаўненняў у Падатковы кодэкс Беларусі. Згодна з гэтым дакументам, у 2014 годзе плануецца павялічыць стаўкі падаходнага падатку з фізічных асоб за здачу ўнаём жылля, гаражоў і іншых памішканняў.

Плануецца, што такія стаўкі могуць быць павялічаны прыкладна на 10 працэнтаў. Нагадаю, што ў Мінску мінімальны памер такога падаходнага падатку за кожны здымы пакой у жылым памішканні складае 95 тысяч рублёў за месяц. У наступным годзе падобны падаходны падатак плануецца павялічыць да 105 тысяч рублёў. Максимальны памер падатку за здымы пакой можа павялічыцца з 365 да 405 тысяч рублёў. Аналітыкі рынку жыллёвай арэнды адзначаюць, што сваім рашэннем Мінфін толькі ініцыруе індэксуючы ставак падаходнага падатку ў адпаведнасці з чакаемым узроўнем інфляцыі.

Сяргей ПАЛІНІН.

НА ДЭФЛІМПІЙСКІХ ГУЛЬНЯХ БЕЛАРУСЫ ЗАВАЯВАЛІ

РЭКОРДНУЮ КОЛЬКАСЦЬ УЗНАГАРОД

Заваяваўшы 27 узнагарод рознай вартасці на XXII летніх Дэфлімпійскіх гульнях (для людзей з парушэннямі слыху), якія завяршыліся ў болгарскай сталіцы, Сафіі, 4 жніўня, беларускія спартсмены паказалі рэкорднае дасягненне на спаборніцтвах такога рангу. Зборная Беларусі ў медальным заліку заняла 4-е месца, паведамляе карэспандэнт БЕЛТА.

Беларускімі дэфлімпійцамі заваявана 12 залатых, 11 сярэбраных і 4 бронзавыя Узнагароды.

Чэмпіёнамі ў Сафіі сталі выключна прадстаўнікі лёгкай атлетыкі і плавання.

На Дэфлімпійскіх гульнях 2013 года ў Сафіі спаборнічалі 48 беларускіх атлетаў. Гэтая колькасць удзельнікаў стала рэкорднай у складзе каманды, роўна як і колькасць заваяваных імі узнагарод. Першая дзясятка краін у медальным заліку Дэфлімпійскіх гульняў у Сафіі выглядае так:

1. Расія (67, 52, 58)
2. Украіна (21, 30, 37)
3. Рэспубліка Карэя (19, 11, 12)
4. Беларусь (12, 11, 4)
5. Кітай (12, 5, 8)
6. ЗША (9, 8, 12)
7. Турцыя (7, 9, 17)
8. Іран (7, 4, 21)
9. Кенія (6, 5, 5)
10. Літва (4, 5, 4).

УНІВЕРСАЛЬНЫЯ РАБОЧЫЯ З'ЯВЯЦА ВА ЁЎЎІХ МІНСКІХ ЖЭСАХ

Спецыялістаў вузкага профілю ў мінскіх ЖЭСАх замяняць універсальныя рабочыя. Аб гэтым паведаміў на аперацыйнай нарадзе ў морыі генеральны дырэктар дзяржаўнага аб'яднання «Мінская гарадская жыллёвая гаспадарка» Уладзімір Хадарцэвіч, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

Эксперыментальны праект стартаваў ужо ў трох ЖЭСАх (№ 32, № 13, № 28) і добра сябе зарэкамендаваў, цяпер вопыт пераймаюць іншыя арганізацыі. Для работнікаў жыллёва-камунальных службаў арганізаваны спецыяльныя курсы, якія прадугледжваюць месяц тэарэтычнай і два месяцы практычнай падрыхтоўкі.

Рабочыя па комплексным утрыманні і рамонтзе будынкаў і збудаванняў будучы абслугоўваць каля 500 асабовых рахункаў, у іх функцыянальныя абавязкі будзе ўваходзіць выкананне сантэхнічных, электрычных, малярных і іншых работ. «На расцэнках на паслугі новаўведзенае ніжк не паўплывае, для жылцоў плюс заключваюцца ў тым, што за домам замацаваны адзін чалавек, да якога можна звярнуцца з рознымі праблемамі», — адзначыў Уладзімір Хадарцэвіч.

АМАЛЬ ПАЛОВА МАЛАДЫХ БЕЛАРУСІХ СЕМ'ЯЎ ЗАДАВОЛЕНЫ СВАІМІ ЖЫЛЛЁВЫМІ ЎМОВАМІ

У Беларусі 47,3 працэнта хатніх гаспадаркаў, якія складаюць людзі ва ўзросце да 31 года, задаволены сваімі жыллёвымі ўмовамі, 27,1 працэнта — хутчэй не задаволены, 25,6 працэнта — зусім не задаволены. Аб гэтым сведчаць звесткі выбарчага абследавання хатніх гаспадаркаў, праведзенага ў маі гэтага года з мэтай вывучэння ўмоў жыцця, паведамлілі карэспандэнту БелТА ў Нацыянальным статыстычным камітэце.

Сярод гаспадаркаў, якія не задаволены жыллёвымі ўмовамі, 63,3 працэнта плануюць пабудоваць, купіць або абмяняць жылёе памішканне.

У Белстаце адзначылі, што характарыстыкі жыллёвых умоў з'яўляюцца вадзейнымі індэкарамі якасці жыцця хатніх гаспадаркаў. Удзельная вага гаспадаркаў, якія складаюць людзі ва ўзросце да 31 года, з памерам агульнай плошчы жылля на аднаго чалавека на пачатак гэтага года была наступнай: да 12 кв.м — 22,4 працэнта, 12,1-15 кв.м — 12,7 працэнта, 15,1-17 кв.м — 9,8 працэнта, 17,1-20 кв.м — 13,1 працэнта, 20,1-30 кв.м — 20,1 працэнта, 30,1 кв.м і вышэй — 21,9 працэнта.

БЕЛАРУСЬ ЗАЙМАЕ 4 МЕСЦА Ў СВЕЦЕ ПА КОЛЬКАСЦІ СТУДЭНТАЎ

Беларусь займае чацвёртае месца ў свеце па колькасці студэнтаў, якія атрымліваюць сярэдняю спецыяльную, вышэйшую і паслявузскую адукацыю, на 10 тыс. жыхароў. Аб гэтым паведамлілі карэспандэнту БелТА ў Нацыянальным статыстычным камітэце.

Беларусь па колькасці людзей, якія атрымліваюць сярэдняю спецыяльную, вышэйшую і паслявузскую адукацыю, на 10 тыс. чалавек насельніцтва (621 чалавек) займае адно з самых высокіх месцаў ў свеце, уступаючы толькі Расіі, Аўстрыі, Карэя (686), ЗША (667) і Расіі (660). У Белстаце адзначылі, што з году ў год павышаецца адукацыйны ўзровень беларускай моладзі. На 1000 маладых грамадзян цяпер прыпадае 169 чалавек з вышэйшай адукацыяй і 245 — з сярэдняй спецыяльнай. Значная частка моладзі — навучніцы і студэнты. Трэба адзначыць, што моладзь прымае актыўны ўдзел у грамадскім жыцці краіны. На 1 студзеня гэтага года ў рэспубліцы функцыянавала 248 моладзевых грамадскіх аб'яднанняў.

ЗДАРЭННЕ БЕЗ НАСТУПСТВАЎ

Здарэнне на чыгуначнай станцыі «Мінск-Сартавалыны» не нанесла ўрон у людзям і экалогіі. Аб гэтым карэспандэнту БелТА паведаміў галоўны рэвізор па беспякоп руху Мінскага аддзялення Беларускай чыгуначнай Уладзімір Шаўчэнка, каментавуючы паведамленне аб тым, што вечарам 4 жніўня на чыгуначнай станцыі «Мінск-Сартавалыны» сышлі з рэек парожняй цыстэрны з газу газу.

«Герметычнасць рухомга састава не парушана, уцёкі шкодных рэчываў не далучыліся. У сувязі з гэтым ніякіх пагроз для навакольнага асяроддзя і людзей створана не было», — адзначыў Уладзімір Шаўчэнка. Галоўны рэвізор звярнуў увагу на тое, што пасля зыходжання з рэек сур'ёзных пашкоджанняў вагонаў не зафіксавана. Гэта адбылося ў выніку насоўвання кола на рэйкі. «Цяпер спецыялісты выяўляюць, чаму гэта здарылася, вядзецца расследаванне», — канстатаваў Уладзімір Шаўчэнка.

Паводле яго інфармацыі, на месцы здарэння чыгуначнае палатно пашкоджана не было, цяпер рух цягнікоў ажыццяўляецца ў штатным рэжыме згодна з раскладам.

І ЗНОЎ «ВУГАЛЬНЫЯ» ЦЫГАРЭТЫ

Днямі беларускія мытнікі двойчы спынілі спробу вывезці за мяжу кантрабандныя партыі цыгарэт.

Упачатку ў паўвагонце з каменным вугалем (цягнік ішоў з Расійскай Федэрацыі ў Латвію) знайшлі 4 тысячы пачкаў цыгарэт «NZ GOLD», зробленыя ў Беларусі. Тытульнёвыя выбары агульным коштам 24,4 мільёна рублёў канфіскавалі.

Як паведамілі ў аддзеле ідэалагічнай работы Віцебскай мытні, на наступны дзень такім жа чынам і таксама ў цягніку, які ішоў у тым жа напрамку, знайшлі цыгарэты трох марак — 9 тысяч пачкаў агульным коштам 54,6 мільёна рублёў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

СТАЎКІ РУБЛЁВЫХ УКЛАДАЎ ПАКУЛЬ ЗАХАВАЮЦА НА ВЫСОКІМ УЗРОЎНІ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Пасля гэтага Нацыянальны банк падтрымаў ліквіднасць банкаў значнай сумай, прадставіўшы ім рублёвыя рэсурсы пад 40% гадавых. Гэта пацягнула за сабой рэзкае зніжэнне (да 15 працэнтных пунктаў) ставак адназдэтных міжбанкаўскіх крэдытаў у нацыянальнай валюце.

Разважаючы аб тым, чаго ў бліжэйшай будучыні трэба чакаць ад узяцця ўставак па рублёвых дэпазітах, старшыня праўлення Мінскага транзітнага банка Андрэй Жышкевіч звяртае ўвагу на тое, што вельмі шмат тут зноў жа будзе залежаць ад Нацыянальнага банка. Калі рэгулятар працягне аказваць шырокую падтрымку банкам, даючы ім рублёвыя срэды пад 40% гадавых, то стаўкі дэпазітаў у нацыянальнай валюце, хутчэй за ўсё, больш расці не будуць, лічыць эксперт.

«Разам з тым, некаторую колькасць месяцаў мы будзем жыць ва ўмовах ставак на рублёвыя ўклады, якія павысіліся», — прагназуе ён.

На думку Андрэя Жышкевіча, на працягу гэтага перыяду стаўкі дэпазітаў у нацыянальнай валюце могуць заставацца на ўзроўні 35—40% гадавых. Сёння гэта якраз сярэднярыначны ўзровень, характэрны для асноўных гульцоў рынку. Стаўкі крыху вышэйшыя, якія даходзяць да 40—45% гадавых, як правіла, прапаноўваюць банкі, якія адчуваюць параўнальна большую патрэбнасць у ліквіднасці, канстатуе ён.

Аднак гэтыя банкі невялікія па памеры і здольныя задаволіць сваю кароткатэрміновую патрэбнасць у рублях дастаткова невялікай сумай, пасля чаго можна чакаць, што і яны знізяць стаўкі па рублёвых укладах да ўзроўню сярэдніх 35—40%. Разам з тым, многае будзе залежаць ад рэакцыі ўкладчыкаў, якія будучы «галасаваць рублём» за сімпатычны ім узровень ставак, адзначае эксперт.

А вось перспектыва для паклоннікаў валютных дэпазітаў, на думку аналітыкаў, выглядае не так прывабна. «Варта адзначыць, што зніжэнне даходнасці па валютных дэпазітах», — прагназуе эксперт афіцыйна-

га партнёра кампаніі TeleTrade ў Беларусі Мікалаі Ільі.

Пры гэтым стаўкі па крэдытах у замежнай валюце растуць, адзначаюць эксперты. Дынаміка ў гэтай сферы звязана з тым, што з 1 жніўня Нацыянальны банк Беларусі павысіў для банкаў норму абавязковага рэзервавання ад валютных прыцягнутых срэдкаў на 2 працэнтныя пункты — з 12% да 14%. Акрамя таго, з 1 кастрычніка для банкаў павышаецца каэфіцыент рызыкі, які прымяняецца да валютных крэдытаў, — са 100% да 150%. «Нацыянальны банк рэальна зрабіў больш жорсткімі для банкаў умовы валютнага крэдытавання, і банкі непазбежна будучы рэагуюць на такія дзеянні рэгулятара павышэннем ставак. Гэта будзе не імгненна, але адбывацца», — канстатаваў Андрэй Жышкевіч.

Што датычыцца крэдытаў у нацыянальнай валюце, то эксперты прагназуюць, што іх кошт будзе бліжэй да ставак рублёвых дэпазітаў, паўтараючы з пэўным часовым лагам дынаміку іх росту.

Галоўны рэдактар інфармацыйнага агенцтва Святлана ШУТАВА:

«ПЕРШЫ БЛІН НЕ КАМЯКОМ, КАЛІ ЁСЦЬ ПРЫБЫТАК»

У Магілёве адбыліся змены ў медыйнай прасторы. Новае выдавецкае прадпрыемства аб'яднала абласную грамадска-палітычную газету «Магілёўскія ведамасці», два шотыднёвікі — «Магілёўская праўда» і «Дняпроўскі тыдзень», а таксама Дом друку ў абласным цэнтры. Усё разам гэта цяпер называецца інфармацыйнае агенцтва «Магілёўскія ведамасці». Галоўны рэдактар Святлана Шутава расказала карэспандэнту «Звязды» пра першыя крокі, новыя ідэі і планы на перспектыву.

— Чыя ідэя стварыць новае прадпрыемства, аб'яднаць абласныя газеты?

— Ідэя наша і нашага заснавальніка, Магілёўскага абласнага выканкама. Але тут не толькі аб'яднаны «пад адным дахам» тры магілёўскія газеты, але і створаны асобны праект — сайт magilewews.by.

— З якой мэтай адбылося аб'яднанне?

— Сёння не сакрэт, што выжываць лепш разам. Таму найперш аб'яднанне зроблена для паліпашэння фінансава-эканамічнага стану рэдакцыі. Вядома, газеты выходзяць у свет, як і раней. Але цяпер у нас адзіная бухгалтэрыя і рэкламная служба, якія працуюць на ўсе выданні. Газеты і сайт узначальваюць свае рэдактары, але журналісты працуюць на ўсе «франты», і гэта таксама эканамія творчых сіл. Нам хочацца, каб у новым прадпрыемстве стала лепш і ў фінансавым, і ў творчым плане.

— Новае прадпрыемства існуе толькі некалькі месяцаў. І ўжо, напэўна, можна спытацца: як пайшоў? І ці было страшна?

— Невядомасць заўсёды пужае. Людзям было псіхалагічна складана. Па вялікім рахунку, мы не ведалі, што гэта і як... Ва ўсім разе, у Магілёўскай вобласці такога вопыту аб'яднання газет у адно прадпрыемства не было. Дапамагла паездка ў «Мінск—Навіны». Мы паглядзелі, што гэта можна (і трэба) рабіць і ў абласцах.

Святлана ШУТАВА і рэдактар газеты «Магілёўскія ведамасці» Яўген БУЛАВА.

Ну і «першы блін» усё ж такі не аказаўся камяком. Таму што спрачаліся з прыбыткам. Невялікім, але усё ж такі прыбыткам. Мы захавалі калектыв: пайшлі пасля аб'яднання толькі некалькі чалавек, і яны ў сувязі са скарачэннем атрымалі грашовыя кампенсацыі. Наш штат налічвае 65 чалавек. У рэдакцыі «Магілёўскіх ведамасцяў» было прыкладна ўдвая менш. Цяпер трэба спакойна працаваць, і гэта самае галоўнае.

— Ці не дзіва, што газета, якая нарадзілася ў часе постсавецкай перабудовы, пераўтварылася ў буйное інфармацыйнае агенцтва, ды з далучэннем старэйшай газеты вобласці?

— Наадварот, тут усё лагічна. «Магілёўскія ведамасці» калісьці казалі новае слова ў журналістыцы. У іх быў шалёны тыраж — сто тысяч асобнікаў. За тым часам пра такі можна было толькі марыць, а сёння ён увогуле падаецца неверагодным, недасяг

«ЭХ, ЧАС КАСЬБЫ, ВЯСЁЛЫ ЧАС!..»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Да гонару жыхароў рэгіёна, на спораўскім балоце жыве дзевяць працэнтаў усёй еўрапейскай папуляцыі чаротаўкі. Спораўскае і іншыя нізінныя балоты называюць нават лёгкімі Еўропы. А маленькую птушачку чаротаўку абралі адным з сімвалаў крылатай беларускай фаўны. Гэтая «чырванакніжніца» стала і сімвалам спораўскага чэмпіянату, які штогод склікае ў Эдзітава неаб'якава да стану прыроды людзей, не дае беларусам забываць пра спрадвечны сялянскі заняткаў — ручную касцьбу.

Для ўдзелу ў «Спораўскіх сенакосах» падалі заяўкі 16 каманд. Пераважна — прадстаўнікі Брэстчыны. Былі таксама касцы з Віцебскай вобласці, і нават тры каманды са сталіцы. Каб выйсці ў пераможцы ў камандным заліку, дуэту касцоў неабходна было хутчэй і лепш пракасіць паласу шырынёю ў тры і даўжынёю ў сто метраў. Па выніках каманднага першынства, лепшыя касцы спаборнічалі на 50-метровай дыстанцыі ў асабістым заліку. Якімі ж нялёгкімі падаліся некаторым гэтыя густатраўныя ста- і п'ядзідэсяціметровыя! Гэта толькі на першы погляд здаецца, што касіць лёгка і проста.

Жыхар вёскі Какарыца Драгічынскага раёна Іван Зіновіч (дарэчы, даўні падпісчык «Звязды») не першы год прыглядаўся да эдзітаўскіх касцовых спрэчак. Чакаў, калі падрастуць унукі, вучыў іх трымаць касы, кожнае лета браў на поле памочнікамі, бо карова на зіму трэба нарыхтаваць не менш за 3 тоны сена. А сёлета, прачытаўшы ў раёнцы чарговую абвестку пра чэмпіянат, скамандаваў: «Будзем удзельнічаць!» Прыхалілі лепшыя касы-васемёркі (на ўмовах спаборніцтваў удзел у іх — з уласным рыштункам), якасна адбіты дзедавай рукой, лёгкія і надзейныя касільныя са спецыяльнымі прыстасаваннямі класі травы ў закос, і выправіліся на супрацьлеглы край Спораўскага возера. Аказалася, што Іванавы ўнукі, 18-гадовы студэнт Віктар Душакевіч і 23-гадовы Аляксандр Шыкула, сталі самай маладой камандай і прадстаўлялі адзіную прыватную ініцыятыву. Больш за тое, яны занялі трэцяе месца, прайшоўшы стаметраўку за 16 з паловаю хвілін. У той час, як большасць удзельнікаў з'яўляліся прадстаўнікамі дзяржаўных і грамадскіх арганізацый — пераважна заказнікаў Брэстчыны.

Увагу прасы прыцягнулі да сябе асобы яшчэ двух незвычайных касцоў — невысокіх, з нафарбаванымі пазногцкамі і пухленькімі далонькамі. Вядома, які ж чэмпіянат без прыгожай паловы?! Але каб гэтыя касцы былі хаця б высокага паходжання і дужыя на выгляд. А так, што цікава, адна з прадстаўніц гэтай жаночай каманды аказалася грамадзянкай Германіі. Анет Ціле прыехала ў Беларусь пяць гадоў таму, каб вывучаць беларускія траваўныя культуры ў адной з найбольш развітых краін. Прызналася, што ў дзяцінстве касіць яе навучыў дзед. 24 хвіліны спатрэбілася Анет, да апошняй 100 каваліцкіх метраў. А яе палпачніцы Юлія Трацяк, сталічнай жыхарцы, валанцёру грамадскай арганізацыі «Ахова птушак Бацькаўшчыны», даваялося махаць касою на дзевяць хвілін больш.

Лепшы камандны вынік на «Спораўскіх сенакосах 2013» — 12 хвілін і

22 секунды — паказалі Віктар Здановіч і Васіль Новік з сельгаспрадпрыемства «Пескаўскае» Бярозаўскага раёна. Яны і будуць прадстаўляць Беларусь на еўрапейскім чэмпіянаце ў Польшчы, які пройдзе сёлета напрыканцы жніўня. Другое месца дасталася братам Георгію і Івану Равенкам з вёскі Спорава таксама Бярозаўскага раёна.

Спрэчкі на спаборніцтве былі нежартоўнымі, ламаліся нават касільны. Вядома, што здараюцца розныя неспадзяванкі, жыхар суседняй вёскі Новае Югэн Рудзьман прывёз на спаборніцтва тузін новага касця. А што ўжо азарту было... Калі аб'явілі апошні пракос для ганаровых касцей, з касою на 30-метровай вышыні нават рэзідэнт-каардынатар ААН у Беларусі Санака Самаракіна (на ніжнім фота злева). Ён родам са Шры-Ланкі, і гэтая касца для яго была не толькі экзатыкай але і спраўдным выпрабаваннем. І ўсё ж не спыніўся, не кінуў напашляху, давётакі свой пракос да фінішу, чым нямала парадаваў усіх удзельнікаў свята. Магчыма, спадар Самаракіна калі-небудзь пазнаёміцца з творам нашага славутага песняра — паэмай «Новая зямля» і зразумее, за што беларусы любяць гэты прыгожы і напаштурны час — касавіцу.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара Бярозаўскага раёна.

■ Статыстыка

Наяўныя рэсурсы маладых беларускіх сем'яў складаюць у сярэднім Врб млн у месяц

У Беларусі ў першым квартале гэтага года наяўныя рэсурсы ў разліку на хатнюю гаспадарку, у якую ўваходзяць людзі ва ўзросце да 31 года, склалі Врб млн. у месяц, у тым ліку ў гарадах і пасёлках гарадскога тыпу — Врб,1 млн., у сельскіх населеных пунктах — Вр5,3 млн. Аб гэтым сведчаць звесткі выбарачнага абследавання хатніх гаспадарак, праведзенага ў маі гэтага года з мэтай вывучэння ўмоў жыцця, паведамлілі карэспандэнту БЕЛТА ў Нацыянальным статыстычным камітэце.

Доля хатніх гаспадарак, якія складаюцца з маладых людзей, з узроўнем сярэднедушавых наяўных рэсурсаў да Вр1 млн. складала 8 працэнтаў, ад Вр1 млн. да Вр1,5 млн. — 11,8 працэнта, ад Вр1,5 млн. да Вр2 млн. — 21,5 працэнта, ад Вр2 млн. да Вр3 млн. — 27,4 працэнта, ад Вр3 млн. да Вр4 млн. — 14,1 працэнта, больш як Вр4 млн. — 17,2 працэнта.

Паводле інфармацыі выбарачнага абследавання, у сярэднім за месяц першага квартала гэтага года спажывецкія расходы хатніх гаспадарак, якія складаюцца з людзей ва ўзросце да 31 года, склалі Вр4,8 млн., у тым ліку ў гарадах і пасёлках гарадскога тыпу — Вр5 млн., у сельскіх населеных пунктах — Вр3,8 млн.

Расходы на харчаванне ў агульнай структуры спажывецкіх расходаў хатніх гаспадарак

у студзені — сакавіку гэтага года былі 37,7 працэнта, на алкагольныя напоі 2,2 працэнта, на тытунёвыя вырабы — 1,5 працэнта, на адзенне, абутак, тканіны — 9,8 працэнта, на жыллё — 7,8 працэнта, у тым ліку на жыллёва-камунальныя паслугі — 4,5 працэнта, на мэбля, прадметы бытавога прызначэння — 7,7 працэнта, на ахову здароўя — 2,6 працэнта, на транспарт і сувязь — 14,5 працэнта, на адукацыю, культуру, адпачынак і спорт — 9,1 працэнта, на іншыя тавары і паслугі — 7,1 працэнта.

Наяўныя рэсурсы — гэта грашовыя сродкі хатніх гаспадарак, кошт спажытых прадуктаў харчавання, атрыманых у асабістай падсобнай гаспадарцы, за мінусам матэрыяльных затрат на іх вытворчасць, і кошт атрыманых у натуральнай форме лёт і выплат.

Спажывецкія расходы — гэта грашовыя расходы хатніх гаспадарак на харчаванне, на куплю алкагольных напояў, нехарчовых тавараў і аплату паслуг. У склад спажывецкіх расходаў не ўключаюцца падаткі і страхавыя ўзносы, матэрыяльная дапамога і іншыя расходы, не звязаныя з спажываннем, а таксама расходы, звязаныя з вытворчасцю сельскагаспадарчай прадукцыі ў асабістай падсобнай гаспадарцы і накупленнем (уклады ў банк, купля нерухамай маёмасці, замежнай валюты і да т.п.).

ВЕДАЙ НАШЫХ!

ЖЫЦЬ, НЯГЛЕДЗЯЧЫ НІ НА ШТО!

...Мусіць, ніхто з тых, хто нарадзіўся ў 1918-м, лёгкім жыццём пахваліцца не зможа. Няпростыя часы перажывала краіна, а значыць, вельмі не проста было і людзям. Асабліва — жанчынам, асабліва ў вёсцы... Але ж яны — ні тады, ні цяпер — не мелі звычайна скардзіцца. Яны нястомна працавалі і верылі ў лепшае, нягледзячы ні на што, выхоўвалі дзяцей...

У Марыі Аляксандраўны Мурашка з вёскі Рэпеншчына Браслаўскага раёна іх пяцёра. А яшчэ — восем унукаў, дзевяць праўнукаў, тры прапраўнукі... Так атрымалася, што лёс параскаіду іх на бэльгійскае свецце. Але ж радня (і тая, што жыве ў далёкіх Англіі ды Ірландыі, і тая, што ў Латвіі, Літве ды Расіі, і тая, вядома ж, што ў Беларусі) стараецца яна мага часцей бываць дома — у мамы, у бабуні. Бо яна заўсёды і ўсіх чакае, бо яна заўсёды і ўсім рада! Бо яна, нягледзячы на свой вельмі паважаны ўзрост, не страціла любові і цікавасці да жыцця. З маладосці навучылася ткаць, і цяпер ва ўсіх яе нашчадкаў ёсць бабуліны творы — набожнікі, настольнікі, пакрывалы, ручнікі; умела вязаць, і ўсё яе сямейнікі дагэтуль носяць самыя цёплыя рукавічкі і шкарпэткі!

Зрэшты, без спраў яна не любіць сядзець і зараз. Суседзі частаюцца бачаць Марыю Аляксандраўну... у гародзе, куды яна ходзіць не толькі для таго, каб палюбавацца кветкамі. Трэба ж прасачыць, як расце цыбуля, як агуркі...

Штодня чакае жанчына і пошту, бо пастаяна ў вядзівае і да апошняга радка чытае «Звязду» — карыстаецца яе парадамі сама і многае раіць іншым.

А таму сёння менавіта праз гэтае выданне мы хацелі б павіншаваць нашу самую лепшую ў свеце мамачку, бабуню і прабабуню з 95 годдзем! Здароўя табе, родная! Бадзёрасці і аптымізму!

А яшчэ: *Жадаем быць заўжды багатай, Багатай шчасцем і здароўем, Спакоём, радасцю ў сямі, Сябрамі вернымі, любімо... І ўсім прыгожым на зямлі!*

Нізі паклон табе за ўсё, што ты зрабіла для нас! Жыві, калі ласка, доўга!

Твае родныя.

Р.С. Без сумневу: самае вялікае дасягненне газеты — гэта яе падпісчыкі. Вельмі прыемна, што сярод іх і Марыя Аляксандраўна Мурашка! А таму далучаемся да ўсіх віншаванняў, якія прагучаць сёння, і зычым моцнага здароўя. Усё астатняе, як падалося, у чалавека ёсць? **Звяздаўцы.**

■ Небяспечныя суседзі

РАСЛІНЫ-ДЫВЕРСАНТЫ

Прыяжджаючы нядаўна па чыгуны, заўважыў адну цікавую з'яву. Калі раней каля насыпу ўзвышаліся трохметровыя зараслі баршчэўніку Сасноўскага, то цяпер траву Геракла убачыць можна не паўсюдна. Аднак вольнае месца пустым не бывае. Тэрыторыю каля чыгуначных пуцей імкліва захоплівае прыгожая: расліна з жоўтымі кветкамі-мяцёлкамі і востраканечным лісцем. Але на прыгажосць не глядзіце: насамрэч яна такая ж шкодная, як і баршчэўнік...

— Аднойчы такі куцік вырас на нашым прыватным участку, — успамінае студэнтка БНТУ Карына. — Тата паспрабаваў яго выкасіць самастойна. Ды дзе там — праз некаторы час кінуў працу і закрыў твар рукамі. Было такое адчуванне, што ў яго пачалася алергічная рэакцыя. Давялося вызываць спецыялістаў, якія і знішчылі няпростагана гасця...

Імя гэтай агрэсіўнай расліны — сумнік канадскі. Яго прыгажосць і непатрабавальнасць да знешніх умоў падкупілі многіх. Прыкладна паўстагоддзя таму яго сталі высаджваць на могілках, прыватных участках, упрыгожваць двары. Але з-за сваёй жывучасці распаўсюджванне сумніку стала імклівым. І з прыгожай дэкаратыўнай кветкі ён ператварыўся ў злоснае пустазелле. Навукоўцы паведамляюць, што эпіцэнтр распаўсюджвання сумніку на Беларусі — радыус у 50 кіламетраў вакол сталіцы. Яно і не дзіўна: менавіта ў гэтай зоне знаходзяцца самыя буйныя могілкі і дачныя масівы.

— Між іншым, на сваёй канадскай радзіме сумнік не б'е так, як на беларускай глебе. Да мінулага года на гэтым звыратлі асаблівай увагі. Але летась мы аб'ездзілі ўсю краіну і абагульнілі сабраны матэрыял па інвазіўным відах раслін, — успамінае загадчык сектара кадастру расліннага свету Інстытута эксперыментальнай батанікі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Алег МАСЛОЎСКІ. — На жоны выяўлены ачаг навукоўцы складалі адмысловыя пашпарты. У яго ўваходзяць карта мясцовасці, плошча папуляцыі, колькасць раслін, дата знаходжання, фо-

таздымак і прынятыя меры. Так паступова пашпарты склаліся ў адну вялікую агульнарэспубліканскую карту. Усяго ж колькасць відаў такіх «чужаземцаў» на беларускай зямлі даўно пераваліла за сотню. І падчас складання карты выявілася, што агрэсіўна сябе паводзіць не толькі ўсім вядомы баршчэўнік Сасноўскага, барацьба з якім вядзецца не першы год. Наступ біялагічных агрэсараў працягваецца ледзь не па ўсёй тэрыторыі рэспублікі. Іх насенне мае неверагодную ўстойлівасць — да 95 працэнтаў! Пасля аналізу тэмпаў экспансіі чужынцаў былі вызначаны чатыры віды раслін. Гэта сумнік канадскі, эквінацыйны лапасны (ён жа «шалёны агурок»), рабінія псеўдакацыя і клён ясенелісцевы. Пералік гэтых відаў ужо зацверджаны. І калі раней пад знішчэнне ішоў толькі баршчэўнік, то зараз працы ў зелянобудаванні работнікаў прыбавілася.

Калі ж сітуацыю пусціць на самацёк, то ўсё большыя тэрыторыі будуць ператварацца ў біялагічныя пустыкі.

За мяжой барацьба з інвазіўнымі відамі вядзецца з пераменным поспехам. Наша паўночная суседка Латвія афіцыйна прызнала паражэнне ў барацьбе з баршчэўнікам Сасноўскага. Прытым у гэтую справу штогод укладалася каля пяці мільянаў еўра. А краіна гэтая меншая па тэрыторыі

за Беларусь больш чым у тры разы! Ленінградская вобласць Расіі разварачвае фронт барацьбы з раслінамі-захочнікамі з бюджэтам у дзевяць мільянаў долараў...

— **Моцным алергенам з'яўляецца сумнік. Але ці небяспечныя для чалавека іншыя інвазіўныя віды?**

— Астатнія чужынцы для чалавека прамой пагрозы не ўяўляюць. Аднак насояць непашпартную шкоду эксістэмам вакол. Калі ж сітуацыю пусціць на самацёк, то ўсё большыя тэрыторыі будуць ператварацца ў біялагічныя пустыкі. Зямля, дзе растуць гэтыя агрэсары, будзе фактычна нагадваць адну вялікую звалку. Справа ў тым, што гэтыя расліны імкнучыся пераабыць навакольную эксістэму «пад сябе». І там за тэрыторыю будуць канкураваць тыя ж сумна вядомыя баршчэўнік, сумнік, «шалёны агурок»... А спрадвечным беларускім відам месца пад сонцам не застаецца.

Спецыялісты выявілі, што распаўсюджванне чужынцаў нелінейнае. Іх паводзіны наўпрост залежаць ад іх колькасці. Напрыклад, паводзіны сумніку нечым нагадваюць тактыку хулігануў з падваротні. Калі ён расце лакалізавана, у адзіноце, то ён не такі і агрэсіўны. Аднак расліна становіцца шмат, яны смялюць і пачынаюць наступаць суцэльным фронтам на лес, на лугі, выпускаючы са сваіх каранёў атрутныя рэчывы...

— **Гэта значыць, што бомба запалованага дзеяння закладваецца пад нашу гаспадарку?**

— На жаль, гэта так. Там, дзе растуць гэтыя чужынцы, рэзка паніжаецца якасць сельскагаспадарчых угоддзяў. Буйная рагатая скаціна атрутнае лісце не есць. Кінутыя на волю лёсу лугі паступова ператвараюцца ў нізкапрадуктыўныя эксістэмы. Дравяныя віды кшталту клёна ясенелісцевага ператвараюць поймы рэк у адзін суцэльны хмыз-

няк. Іх ахвярамі становяцца ягады, ядомыя грыбы, лекавыя расліны, і яны пачынаюць рабіць вялікі ўплыў на фарміраванне лесу. Высокім дрэвам не могуць зрабіць нічога, а вось падроты церціць ад іх вельмі моцна. Той жа ясенелісцевы клён расце значна хутчэй і тым самым зацяняе маладыя дрэўцы. Як вынік, яны пачынаюць сохнуць і паступова гінуць...

Наша краіна стаіць пад прыцэлам атак новых раслін. Сярод іх выдзяляецца амброзія.

Тое ж датычыцца і «шалёнага агурка». Змагацца з ім яшчэ цяжэй, чым з сумнікам. Расце ён лінама, якія за лета могуць выпягнуцца ўгору да трох метраў і ператварыць за гэты час частак у непразлыя джунглі. Калі ж з ім не змагацца ўвогуле, то на наступны год гэтыя джунглі павялічаюцца ў памеры прыкладна на траціну. Асабліва яму паспадобы прыйшліся Магілёўшчына і Гомельшчына. У нейкай ступені гэта звязана з тым, што там даволі шмат адселеных з-за чарнобыльскай аварыі тэрыторый. Як вынік, расці яму мала хто перашкаджае. Аднак у апошні час ён пачаў шасце па Нёмане ў бок Гродна...

— **Ці можна прыстасаваць гэтыя расліны на карысць чалавеку? Напрыклад, выкарыстоўваць іх у якасці лекаў?**

— Як кажуць, «з паршывай авечкі хоць шэрсці клок урваць». Той жа сумнік выкарыстоўваецца ў фармацэўтычнай прамысловасці. З яго робяць прэпараты, якія паліпаюць працу сэрца. Тое, што падаўляе іншыя расліны, тэарэтычна можа быць пастаўлена на службу чалавеку. І беларускія навукоўцы зараз актыўна даследуюць гэтыя расліны ў практыч-

ным аспекце. Не так даўно ў Польшчы знайшлі для гэтага біялагічнага агрэсара цікавае прымяненне. Скошаную траву там перапрацоўваюць у гранулы і адпраўляюць на мініяцюрыянае электрастанцыі. Можа, гэта не вельмі прыбытковая, але атрымліваецца хоць нейкая эканомія пры вытворчасці цяпла і электрычнасці.

Выкарэнненне агрэсараў магла б паспрыяць заканадаўчая забарона на рэалізацыю іх насення.

Рабінія псеўдакацыя раней шырока выкарыстоўвалася пры стварэнні прыдарожных лесалосаў у стэпавай Украіне. І прыйшла да нас менавіта адтуль. Аднак з яе можна атрымаць шмат мёду, эфірнага алею для парфумерыі. З лісця здабываюць блакітную фарбу. Так што калі жорстка кантраляваць распаўсюджванне новых відаў, то тэарэтычна можна нават адпраўляць атрыманую з іх пра-

дукцыю на экспарт, зарабляючы тым самым валюту.

— **Дык як жа змагацца з такімі агрэсарамі?**

— Пакуль што не прыдумалі нічога лепшага, чым казанне і хімічная апрацоўка. На жаль, ёсць тут і свае «але». Сумнік і баршчэўнік гарантываюць гніць ад фасфатных гербіцыдаў. Але іх забаронена ўжываць у буйных населеных пунктах з-за высокай таксічнасці. Што ўжо казаць пра «шалёны агурок»... Часта ён расце зусім побач з вадаёмамі. І ў такім выпадку моцныя гербіцыды ўжываць нельга, бо яны трапяць у ваду. Таму ў большасці сваёй застаецца толькі адзін варыянт — бязлітасна яго касіць.

Увогуле ж любяць агрэсіўныя дзікарослыя інвазіўныя віды (такія, напрыклад, які баршчэўнік Сасноўскага ці «шалёны агурок») трэба душыць у зародышавым стане. Наша краіна стаіць пад прыцэлам атак новых раслін. Сярод іх выдзяляецца амброзія. Хоць у старажытнагрэчаскай міфалогіі гэтым словам называлі ежу багоў, аднак

«Шалёны агурок» расце лінамаі, якія за лета могуць выпягнуцца ўгору да трох метраў і ператварыць за гэты час частак зямлі ў непразлыя джунглі.

гэты паўночнаамерыканскі кустан самай справе — мацнейшы алерген і пераносчык шэрагу небяспечных захворванняў. Яна ўжо падышла ўшчыльную да паўднёвай мяжы Беларусі. Рэгіструецца і ў памежнай з Беларуссю Бранскай вобласці Расіі.

Хоць сярод насельніцтва і пачалася актыўная прапаганда барацьбы з інвазіямі, аднак насенне некаторых відаў можна набыць і дагэтуль. Напрыклад, той жа сумнік прапаноўваюць расійскія інтэрнэт-крамы. Таму, на погляд Алега Маслоўскага, выкарэнненне агрэсараў магла б паспрыяць заканадаўчая забарона на рэалізацыю іх насення. Насамрэч, калі б вольна прадавалася, скажам, насенне баршчэўніку, то гэта было б амаль вар'яцтва. Сумнік і іншыя захочнікі адрозніваюцца ад баршчэўніку механізмам дзеяння. Аднак вынік яго ў любым выпадку адзін — сотні гектараў зямлі заняты непрыдатным у сельскай гаспадарцы атрутным пустазеллем...

Паспрыяць пазбаўленню нашай прыроды ад чужынцаў можа кожны чалавек. Дастаткова толькі адмовіцца ад пасадкаў інвазіўных відаў і паведамляць аб знойдзеных ачагах у Інстытут эксперыментальнай батанікі НАН Беларусі па мінскаму тэлефону 284-20-25. Спецыялісты прыедуць на месца і знішчаць нежаданыя раслінныя гасці.

Валяр'ян ШКЛЕННІК

■ «Грашовыя» пытанні

Нацыянальны банк падлічыў звароты грамадзян

Сёлета ў першым паўгоддзі ў Нацбанк краіны паступіла 1007 зваротаў грамадзян, што на 18,7 працэнта менш, чым за адпаведны перыяд летась, паведамляецца на сайце галоўнай фінансавай установы.

Памяншэнне адбылося ў асноўным за кошт зніжэння паступленню зваротаў грамадзян у структурныя падраздзяленні Нацыянальнага банка. Усё больша колькасць зваротаў паступае ў Нацыянальны банк не традыцыйным спосабам (на папярэвым носьбіце або вусна), а ў рубрыку «Электронны зварот» на афіцыйным інтэрнэт-сайце банка.

Найбольша колькасць зваротаў па-ранейшаму закралала пытанні крэдытавання (216 або 21,4 працэнта ад іх агульнай колькасці). Пры гэтым у справаздачным перыядзе назіралася прыкметная тэндэнцыя зніжэння іх колькасці ў параў-

нанні з аналагічным перыядам летась. Зменшылася колькасць зваротаў, звязаных з праблемай выканання грамадзянамі абавязальстваў па крэдытных дагаворах і дагаворах паручыцельства. Практычна на 40 працэнтаў зменшылася колькасць зваротаў, звязаных з праблемамі крэдытавання будаўніцтва жылля з выкарыстаннем ільготных крэдытаў.

Адной з актуальных тэм зваротаў грамадзян па пытаннях крэдытавання з'яўляецца просьба абмежаваць у права атрымання крэдытаў блізкіх сваякоў (дзцей, жонка, мужоў), якія надворасумленна выконваюць свае абавязальствы, у сувязі з чым заяўнікі вымушаны пагашаць запазычанасць па крэдытах за кошт уласных сродкаў.

Для вырашэння ўзятай праблемы Нацыянальны банк рэкамендаваў банкам запітваць звесткі з сістэмы «Крэдытны рэгістр» у мэтах недапушчэння

росту праблемнай запазычанасці і пры гэтым фарміраваць уласную інфармацыйную базу, у якой будучы назапашвацца звесткі пра такіх даўжнікоў. Разам з тым звароты грамадзян дазваляюць зрабіць выснову аб тым, што гэта работа праводзіцца ў банках не ў поўнай меры.

У першым паўгоддзі 2013 года знізілася колькасць зваротаў па пытанні кампенсацыі ўкладаў у сувязі з дэвальвацыяй беларускага рубля (13 зваротаў у параўнанні з 43 зваротамі ў першым паўгоддзі 2012 г.) і хадаўніцтваў аб вяртанні і кампенсацыі ўкладаў са-вецкага перыяду.

Аналіз статыстыкі па выніках першага паўгоддзя паказвае тэндэнцыю росту зваротаў па пытаннях, што тычыцца функцыянавання банкаматаў, інфакіёваў, працы з банкаўскімі аплатнымі карткамі.

Сяргей КУРКАЧ

■ Свая справа

БУДЗЬЦЕ МАІМ... ПАРТНЁРАМ

У новым матэрыяле рубрыкі «Свая справа» — гісторыя бізнесу, які пабудавала маладая сямейная пра. Святлана і Аляксей ствараюць выработы, якія яны самі называюць «нарыхтоўкамі для творчасці». Гэта самыя розныя драўляныя скрынкі, палічкі і суневіры, якія можна размаляваць на свой густ або прымяніць да іх тэхніку дэкупажу. Хто ж набывае такую прадукцыю? Ці не прарашаджае бізнес нармальнаму сямейнаму жыццю? Адкаж на гэтыя і іншыя пытанні мы паспрабавалі знайсці разам.

Бізнес з «бытавухі»

Аляксей і Святлана жывуць у адным з новых раёнаў Мінска. Фактычна тут жа, у кватэры, месціцца і іх «офіс». І тут жа нарадзілася ідэя аб стварэнні сваёй справы — можна сказаць, з «бытавухі» і што-дзённых патрэб.

— Усё пачалося з год таму і фактычна выпадкова, — распавядае Святлана, — Я па спецыяльнасці — хімік, мой муж — дызайнер. Маім хобі ў той час было маляванне. Адночы убачыла, што маляваць мне ўжо няма на чым. Падумала, што нядарэчна было б выкарыстаць залатыя рукі Аляксея для стварэння «аб'ектаў» размаляўкі. Першым і не самым удалым вырабам стала драўляная ключніца, якую я калі-небудзь пакажу нашым дзецям (*смяецца*). Потым муж усваядоміў свае памылкі і зрабіў другі, больш прыстойны экзэмпляр. У сваю чаргу я заўважыла, што на рынку такіх тавараў амаль няма, толькі фабрычныя і не зусім цікавыя выработы. Падумалася, што мы са сваімі самаробнымі нарыхтоўкамі маглі б скласці ім канкурэнцыю. Так усё і пачалося...

Далей — звычайная гісторыя. Святлана і Аляксей пачалі рэалізоўваць сваю задуму. Па іх словах, усё складалася само сабой.

— Мы шукалі драўніну — знаходзілі пакупнікоў. Я размаўляла з былымі аднакурснікамі — яны прапанавалі сваю дапамогу, — кажа Святлана. — Інструменты набывалі, што называецца, «інстынктыўна». Бывала, які-небудзь не падходзіў, атрымлівалася непрыгожа або занадта марудна. Даводзілася шукаць нешта новае.

Нечаканая дапамога

Маладая жанчына расказвае, як доўга шукала курсы, на якіх змогла б атрымаць мінімальныя веды ў сферы прадпрымальніцтва. Знайшла іх, нарэшце, там, дзе і не думала — ва ўпраўленні занятасці насельніцтва. Аказалася, што ў Мінску існуюць свае бізнес вучэбныя біясцэнтры пры раённых аддзелах працаўладкавання. Больш за тое — пасля паспяховага навучання дзяржава дае маладым бізнесоўцам грошы для фарміравання стартавага капіталу. Праўда, трапіць на курсы аказалася не так лёгка: трэба знаходзіцца на ўліку беспрацоўных у цэнтры занятасці і на працягу месяца абгрунтавана адмовіцца ад усіх прапановаў працадаўцаў.

Адразу пасля таго, як даведалася пра курсы, Святлана кінута працу:

— Мае бацькі былі супраць. Казалі: «Як так? Нельга сыходзіць у нікуды!» Аднак мы з мужам вырашылі рызыкнуць. Тым больш што да месцаў працы мы ніколі моцна не прывязваліся і з лёгкасцю іх змянялі.

У выніку жанчына ўсё ж такі трапіла на курсы. Ужо падчас заняткаў у сям'і

сфарміравалася канчатковае ўяўленне аб тым, чым яны будуць займацца. Для таго, каб атрымаць субсідыю на развіццё сваёй справы, трэба было скласці бізнес-план і паспяхова яго абараніць. Менавіта ў бізнес-плане ідэя аб стварэнні драўляных нарыхтовак атрымала сваё першае афармленне.

— Гэтыя курсы сталі нашым лепшым памагатарам пры адкрыцці сваёй справы, — кажа Святлана. — Усім сваім знаёмым, якія пачынаюць займацца бізнесам, я ў першую чаргу рэкамендую пайсці туды. Дарэчы, на гэтых занятках мяне здзівіла колькасць людзей не са сталіцы. У рэгіёнах, як высветлілася, для развіцця малага бізнесу яшчэ большыя перспектывы, таму мільчан на курсах і было мала. Але гэта толькі дапамагло мне пераканацца, што многія беларусы не баяцца «кінуцца» ў прадпрымальнікі.

Асартымент і стратэгія

Працы з дрэвам Аляксей вучыўся проста — ў інтэрнце. Па яго словах, там можна знайсці відэа, на якіх умельцы са звычайнага электралобзіка рабілі ледзь не стацыянарны станок.

Стартавым капіталам стала субсідыя (па словах Святланы, на той час гэта было

гарадах Беларусі. Спадзяёмся, што хутка іх знойдзем.

Аляксей расказвае, што асартымент з'яўляўся і пашыраўся сам па сабе. Спачатку рабілі тое, што ўмелі. Адночы жанчына замовіла сабе вялікую скрынку для... грошай. Яны зрабілі першы экзэмпляр, сфатаграфавалі і ўключылі ў прайс-ліст. У выніку гэтага скарбонка стала ледзь не самым хадавым таварам для продажу ў розніцу.

А наогул пачаткоўцам вельмі цяжка было дамовіцца з крамамі пра збыт такога незвычайнага тавару. Нягледзячы на тое, што любую нарыхтоўку можна было без праблем замовіць тут, у Святлана і Аляксея, некаторыя крамы працягвалі працаваць з замежнымі вытворцамі: немцамі, расіянамі. Выйсцэ знайшлося: сям'я заключала з пакупнікамі дагаворы аб супрацоўніцтве. Пара адмаўлялася ад стасункаў з іншымі буйнымі магазінамі, пакупнікі — ад супрацоўніцтва з іншымі вытворцамі.

Праблемы і цяжкасці

— Найважнейшы аспект нашай дзейнасці — удзел у фестывалях, выставах і кірмашах, — зазначае Аляксей. — Там мы гандлюем не нарыхтоўкамі, а га-

нешта каля тысячы долараў), а таксама грошы, што засталіся ў маладых пасля высялення. Увогуле, мае суразмоўцы ляцаць, што 4-5 тысяч долараў — гэта той мінімум, ад якога трэба адштурхоўвацца, калі становішся індывідуальным прадпрымальнікам. Першым часам прыбытку не было — усё атрыманыя грошы тут жа зноў ішлі «ў абарот».

Першымі і па сёння галоўнымі пакупні-камі прадукцыі Святланы і Аляксея сталі мастацкія крамы. Аляксей кажа:

— Сярэдні кошт нашай нарыхтоўкі — 50 тысяч рублёў. Звычайна за месяц мы прадаём каля дзесці адзінак тавару ў розніцу. А праз магазіны, якія з'яўляюцца нашымі пастаяннымі кліентамі, — 200-300 адзінак. Чалавеку працэіі набыць усё ў адным месцы: і фарбы, і пэндзлі, і нарыхтоўкі. Наша канчатковае мэта — адкрыць сваю невялікую краму, у якой будзе сабрана усё вышэйназванае. Але пакуль што гэта немагчыма, бо нам ба-нальна не хапае сродкаў. Акрамя гэтага, зараз мы ў пошуку кліентаў у абласных

тывомі, ужо «распісанымі» вырабамі. Аднак цяпер гэтых мерапрыемстваў у Беларусі не так шмат, а ўдзел у тым, што праводзяцца, каштуе вялікіх грошай. Зараз ужо ёсць нейкі досвед, а спачатку было вельмі цяжка. Сёлета, напрыклад, абавязкова паедзем на «Млын», бо ўжо ведаем, што ўдзел у гэтым кірмашы народных рамстваў акупляецца. Па-першае, у яго даволі высокі ўзровень вядомасці. А па-другое, тут мы ведаем, за што плацім: гандаль вядзецца пад дахам, кожнае працоўнае месца абмежавана сценкамі. Раней было шмат фестываляў, якія не прапанавалі і гэтага: праводзіліся першы (і звычайна апошні) раз, ніякага даху і сценкаў не было — увесё інвентар трэба браць свой. Кошт амаль такі ж, як і на «Млыне». Наўрад ці ёсць сэнс браць удзел у такім кірмашы.

Адна вялікая праблема дагэтуль застаецца нывырашанай. Нашым героям вельмі складана было знайсці сабе пам'яшканне пад майстэрню. Справа ў тым,

што ўладальнікі звычайна афармляюць пам'яшканні для вытворчасці як складскія. Так атрымліваецца выгаднай, а праправа-ванню да ўласнікаў значна менш. Пам'яш-канні для вытворчасці ў Мінску ёсць, але маюць плошчу, не меншую за сто квад-ратных метраў, і суднасны кошт. Святла-на і Аляксею столькі не трэба — ім хапіла б і трыццаці. Але такіх у сталіцы знайсці не удалося.

— Мы пералачылі ўвесё інтэрнэт, шукалі дзе толькі можна, — кажа Свят-лана, — але нічога не атрымалася. За-раз мы ўсё яшчэ ў пошуку. Спадзяёмся ў хуткім часе знайсці хаця б што-не-будзь.

Святлана дзеліцца ўражаннямі ад вяд-зення бізнесу разам з мужам. На яе дум-ку, такое партнёрства — гэта яшчэ адна складанасць.

— Першым часам ці не ўсе нашы раз-мовы толькі і зводзіліся да абмеркавання метадаў працы, — успамінае яна. — Ра-зам думалі, як выпраўляць свае ж памыл-кі, спрачаліся, нават сварыліся: «Гэты інструмент каштуе 400 долараў, мы не можам яго купіць, рабі тым, што ў цябе ёсць». Здаралася, нават рукі апускаліся. Але разумелі, што калі ўважваць ў спра-ву — трэба ісці да канца. І вось праз год пасля пачатку мы ўжо на тым этапе, калі большая частка праблем засталася ў мінулым, і мы можам працаваць у сваё задавальненне. Набылі нават два кам-плекты інструментаў, каб у той час, калі адзін у рамонце, можна было не сядзець без справы.

На пытанне аб планах на бліжэйшы час суразмоўцы ледзь не хорам адка-зваюць: «дзеці». Нагода, трэба сказаць, ёсць — Святлана ўжо на восьмым ме-сяці цяжарнасці. Сунжоны адразу ж зазначаюць: нараджэнне дзіцяці хоць і не стане крытычнай падзеяй, але на сямейным бізнесе і фінансавым становішчы адаб'ецца адчувальна. Бо так атрымалася, што ўнёскі ў фонд сацы-яльнай абароны насельніцтва ў якасці індывідуальнага прадпрымальніка Святлана пачала рабіць толькі ў ліста-падзе мінулага года. А тыя грошы, якія яна адлічвала падчас працы на мінулым месцы, ва ўлік не бярुцца. Таму дапа-мога па цяжарнасці і родах у сям'і будзе мінімальнай.

— Мне вельмі крыўдна ад такой не-справядлівасці, — кажа Святлана, — бо я ж плаціла ўсё ўзносы, і самае галоў-нае — буду працягаць плаціць падаткі як індывідуальны прадпрымальнік і тады, калі буду дглядаць дзіця. І гадаваць яго, і бізнес захоўваць у належным стане нам, шчыра кажучы, будзе вельмі цяжка. Ад-нак зачынаюць мы не плануем. Нават калі ўзнікнуць сур'ёзныя праблемы — будзем шукаць нейкае выйсце.

...Напрыканцы размаўляем пра сваю справу і вялікія грошы. Муж і жонка сыхо-дзяцца на думцы, што прадпрымальніцтва — не метадаў забягаецца. На іх думку, гэта дзейнасць, якая дазваляе займацца тым, што падабаецца.

— Ні ў чым сабе не адмаўляць — гэта не пра нас, — кажа Аляксей. — Не стаяць яны вітрыны з хлемам, выбіраюць таннейшы — вось гэта ўжо бліжэй да рэ-альнасці.

Застаецца толькі пажадаць маладой сям'і, каб іх бізнес квітнеў і стаў спраўды сямейным: неўзабаве ж іх будзе трое! Бо, здаецца, менавіта такія людзі рухаюць наперад тое, што мы называем сваім біз-несам.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ

■ Як нас дураць

ПАПЕРА ЎСЁ СЦЕРПІЦЬ?

У Камітэце дзяржкантролю Віцебскай вобласці канстатуюць: прыпіскі і скажэнне статыстычных даных сталі ў Прыдзвінскім краі калі не сістэмай, то набылі ўстойліваю тэндэнцыю. І гэта пацвярджаюць правёркі не толькі Камітэта дзяржкантролю, але і Белста-та, кантралюючых і праваахоўных органаў.

— Напрыклад, летась былі праведзены вы-барачныя правёркі свінагадоўчых комплексаў Ві-цебшчыны. У філіяле «Лучоса» таварыства «Ві-цебскі камбінат хлебапрадуктаў» былі выяўлены прыпіскі валавых прыбаўленню ў вазе свайнэй аб'ёмам амаль 1000 тон... У вобласці летась ад кожнай каровы атрымана ледзь больш за 4 ты-сячы кілаграмаў малака. А ў філіяле «Лучоса» прадуктыўнасць адной свінаматкі за 2 месяцы, калі верыць справздаванню, складала амаль 5000 кілаграмаў малака. Гэта значыць, што свінаматкі за пару месяцаў скармілі парасятам больш мала-ка, чым надоена за год у вобласці ад каровы, — расказваюць ва ўпраўленні кантролю за працай аграпрамысловага і прыродаахоўнага комплек-саў Камітэта дзяржаўнага кантролю.

Па выніках правёркі кіраўнік свінагадоўчага комплексу быў вызвалены ад пасады. Аднак, па звестках Камітэта, зараз ён кіруе чарговым свінагадоўчым комплексам — ужо ў Сенненскім раёне. Як гаворыцца, добраму чалавеку заўсёды знойдзецца цёплае месца?

— Вынікі правёркі былі неадзначана ўспрыня-ты кіраўніцтвам вобласці. Разам з тым, станоўчы эффект часова усё ж такі быў дасягнуты. У далей-шым на большасці свінагадоўчых комплексаў бы-лі наведзены элементы парадка ў адпаведным перахасным ўліку, — канстатавалі ў кантрольным ведамстве.

Зараз асабліваю заклапочанасць у супра-цоўнікаў Камітэта выклікае самая нізкая та-варнасць малака ў вобласці. Гэта, на думку рэвізораў, першая прыкмета, якая паказвае на наяўнасць прыпісак. І апасенні знаходзяць пацверджанне.

Разлік Камітэта кантролю паказваюць, што з пачатку года ў сярэднім на выпойванне 1 цяляці

спісана 592 кг сучэльнага малака, што на 160 кг больш за аналагічны леташні перыяд.

— Яшчэ ў маі на гэта (у асноўным на пры-кладзе гаспадарак Аршанскага раёна) Камітэт дзяржкантролю звяртаў увагу Віцебскага абл-выканкама. Так, у асобных сельскагаспадарчых арганізацыях раёна за 5 месяцаў было спісана сучэльнага малака на выпойванне галавы пры-плоду да 1000 кг і больш. За гэты перыяд толь-кі па Аршанскім раёне перарасход малака на выпойванне цяляткам склаў амаль 3 тыс. тон, страты ад недаатрымання вырочкі склалі каля 7 млрд руб. Аднак дзейсны мер па кардыналь-ным выпраўленні сітуацыі ў вобласці не прынялі, — працягваюць каментавачь сітуацыю ў Камітэце дзяржкантролю.

У сувязі з гэтым Камітэт дзяржаўнага кантро-лю вобласці сумесна з ўпраўленнем унутраных спраў аблвыканкама пачаў «адпрацоўку» сель-скагаспадарчых арганізацый Аршанскага раёна па гэтай праблеме. Першыя вынікі сведчаць аб маштабных прыпісках малака.

— Так, у прадпрыемстве «Межава» Аршанска-га раёна выявлены абуральныя факты скажэнняў даных перахаснага бухгалтарскага ўліку ў част-цы вырашчвання пагалоўя маладняку, аб'ёмаў вытворчасці і выкарыстання сучэльнага малака на ўнутрыгаспадарчыя патрэбы. Праведзеная інвентарызацыяй колькасць пагалоўя буйной ра-гатай жывёлы на прадпрыемстве устаноўлена настанца 143 цялят, якія нарадзіліся сёлета. На іх выпойванне штодня спісвалася больш за 1,1 тony сучэльнага малака, — растлумачылі ў камітэце.

Цікава, што ўжо на другі дзень правёркі ў аперацыйнай справаздачнасці раёна прадпры-емствам быў пачменшаны аб'ём вырабленага ма-лака на 3 тony, або амаль на 20% ад папярэдняга дня, а таварнасць малака пры гэтым узрасла да рэальнай велічыні з 74% да 89%.

Праверка прадпрыемства працягваецца. Агульны аб'ём прыпісанага сёлета малака будзе вызначаны.

Аляксандр ПУКШАНСКІ

■ Пакаленне Y

МЫ ВЫВУЧАЕМ, НАС ВЫВУЧАЮЦЬ...

Пры слове «навуковец» у мяне заўжды з'яўлялася асацыяцыя з сівавалосым мужчынам сталага веку, з бародой, у вялікіх акулярэ і з партфелем. Але маладыя сацыялагі Кацярына Палхоўская і Ігар Маль-чОНКАў ушчэнт зламалі мае стэрэатыпы. За кубкам гарбаты мы гутарым з імі пра навуку і праблемы маладых навукоўцаў.

Захопленая сваёй справай

— Я прыйшла ў навуку з Беларускага дзяржаўнага ўні-версітэта, дзе навучалася па спецыяльнасці «Сацыялогія», — угадвае Кацярына Палхоў-ская, усмешліва звонкагалосая дзяўчына, апрагнутая ў кашулю і доўгую спадніцу сіне-блакітна-га колеру. Утчыў верніцка, што перада мной мастачка, а не кандыдат навуц, спецыяліст у галіне эканамічнай сацыялогіі і сацыя-логіі працы.

— Адразу пайшла ў магістра-туру БДУ па той жа спецыяльнасці і скончыла яе з прываеннем ступені магістра сацыялагічных навук. Каб не спынацца, пайшла ў аспірантуру ў Інстытут сацыя-логіі НАН. Вучыцца там было вельмі цікава. Да таго ж маім на-вуковым кіраўніком стала Галі-на Мікалаеўна Скачалова, доктар філасофскіх навук, прафесар, заснавальніца і навуковы лідар беларускай эканаміка-сацыя-лагічнай школы. Яна стала для мяне не толькі настаўнікам, але і блізкім чалавекам. У 2011 годзе я атрымала прэзідэнцкую сты-

пендыю. З 2010 па 2011 гады ў мяне быў грант ад Акадэміі навук для аспірантаў, які ў асноўным дачыўся тэмы эканамічных паводзін. У аспірантуры давало-ся павышаць на стажыроўках у Расіі, Венгрыі, Швецыі. Я вельмі люблю розныя канферэнцыі, і мяне нават папракалі вялікай колькасцю публікацый: маўляў, гэта можа пайсці не на карысць якасці дысертацыі (Кацярына — аўтар ужо больш як 35 навуковых работ, апублікаваных у беларускіх і замежных выданнях — *Аут*). Але дысертацыя была паспяхова абаронена, наколькі яна залежыць ад тыпу эканамічных паводзін чалавека. Па выніках былі распрацаваны рэкамендацыі для кіраўнікоў прадпрыемстваў, з якіх вынікае, што стымуляваць работнікаў на адным прадпрыемстве необход-на дыферэнцавана.

Сакрэты матывацыі

Кацярына абараніла дысе-ртацыю на тэму «Эканамічныя паводзіны як фактар працоўнай мабільнасці работнікаў (на пры-кладзе электраэнергетычнай

галіны Рэспублікі Беларусь)». Матэрыялы гэтага даследаван-ня былі выкарыстаны пры пад-рыхтоўцы навучальнага курса «Эканамічная сацыялогія».

— Эканамічная сацыялогія вывучае эканоміку, выкарыстоў-ваючы катэгорыю сацыялагічных навуковых паняццяў, — акрэс-лівае Кацярына род сваіх заня-ткаў. — Працэіі кажучы, мы вы-вучаем чалавека ў эканамічнай сферы: як ён сябе паводзіць, што яго цікавіць і матывуе, што ўплывае на змену месца жыхарства, працы і гэтак далей. У сваёй ды-сертацыі я разглядала эканаміч-ныя паводзіны ва ўзаемазвязі з працоўнай мабільнасцю — гэта не «Мы вывучаем чалавека ў эканамічнай сферы: як ён сябе паводзіць, што яго цікавіць і матывуе, што ўплывае на змену месца жыхарства, працы і гэтак далей»

толькі змена месца працы, але і кар'ерыны рост, і я даследавала, наколькі яна залежыць ад тыпу эканамічных паводзін чалавека. Па выніках былі распрацаваны рэкамендацыі для кіраўнікоў прадпрыемстваў, з якіх вынікае, што стымуляваць работнікаў на адным прадпрыемстве необход-на дыферэнцавана.

Таксама ў сферу маіх інтар-саў уваходзіць працоўная мігра-цыя беларусаў. Зараз ідзе да-следаванне працоўнай міграцыі нашых сучайніцкаў ў Германію, справядзачу па якім спадзяёмся зрабіць у снежні. Самая вялікая

міграцыйная плынь з нашай краі-ны накіравана ў Расію, а сярод краін Еўрасаюза пры выбары працы значная частка белару-саў надае перавагу Германіі.

— Эканамічная сацыялогія вывучае катэгорыю сацыялагічных навуковых паняццяў, — акрэс-лівае Кацярына род сваіх заня-ткаў. — Працэіі кажучы, мы вы-вучаем чалавека ў эканамічнай сферы: як ён сябе паводзіць, што яго цікавіць і матывуе, што ўплывае на змену месца жыхарства, працы і гэтак далей»

— У студэнцтве я ўдзельнічаў у разнастайных сацыялагічных даследаваннях, якія праводзіліся ва ўніверсітэце для Міністэрства адукацыі, а таксама ў навуковых канферэнцыях. Стаў лаўрэатам

спецыяльнага фонду Прэзідэн-та па падтрымцы адораных на-вучэнцаў і студэнтаў. Атрымаў грант ад Беларускага рэспублі-канскага фонду фундамента-льнага даследаванняў на правя-дзенне навуковага даследаван-ня «Сацыяльная прастора і яе ўплыў на паводзіны спажыўца». У 2009 годзе атрымаў ступень магістра сацыяльных навук у Ін-стытуце падрыхтоўкі навуковых кадраў Нацыянальнай акадэміі навук, праз год быў узнагаро-дзаны спецыяльнай стыпендыяй Прэзідэнта за дасягненні ў наву-цы. Летас скончыў аспірантуру Нацыянальнай акадэміі навук.

Такім чынам, у Інстытут сацыя-логіі Ігар прыйшоў ужо з пэўным багажом навуковых ведаў і публікацый і са сваёй актуальнай тэмай. У студзені 2013-га ма-лада навуковец абараніў кан-дыдацкую дысертацыю на тэму «Трансфармацыя сацыяльнай прасторы пры пераходзе да ін-фармацыйнага грамадства», у маі атрымаў ступень кандыдата сацыялагічных навук. Працаваў па шэрагу грантаў, мае больш за 30 навуковых публікацый, удзельнічаў у рэспубліканскіх конкурсах навуковых работ сту-дэнтаў, аспірантаў і магістрантаў, шматлікіх канферэнцыях.

Першы ў сацыялогіі кіберпрасторы

— Нягледзячы на тое, што я скончыў эканамічны факультэт, пераклічэнне на тэарэтычную сацыялогію адбылося лёгка, —

Ігуменскі

тракт

№ 24 (39)

Захаваць сваё!

ПАДВОЙНЫЯ ДЫВАНЫ — ТАКСАМА АЙЧЫННЫ БРЭНД

Раней вясельны воз мела права спыніць любая жанчына. Навошта? Каб адамкнуць кукфар з пасагам і агучыць вердыкт: «Ого! Якое працавітае дзяўчо! Будзе з яе выдатная гаспадыня!» або «Хай цябе няхай! Не дзяўчына, а сапраўдны гультай!» Спыняліся вазы, адмыкаліся кукфары... А надзвычайна ганарыліся толькі той нявестай, якая мела ў пасагу падвойны дыван.

Сёння пра вясельны воз гаварыць проста смешна. Людзі, вы што? Які ж воз, калі існуюць бялуктыя лімузіны? Страчвае былое значэнне і пасаж: дзве гадзіны ў гандлёвым цэнтры — і ўсё шудоўна. «Зараз набудзеш што заўгодна. Абы грошы былі», — згаджаецца Вера Ігнатаўна Беларок.

Знакаміта ткачыха падвойных дываноў жыве на Гродзеншчыне. Настаўніца, яна кіруе ткацкім гуртком пры Гудзевіцкім літаратурна-краязнаўчым музеі. Падвойнаму ткацтву Вера Ігнатаўна навучылася ў пачатку 1990-х: «На Гродзеншчыне была адна жанчына. Ядзвіга Аўгустаўна Райская. У Адэльску жыла. Мы пра яе даведаліся і арганізавалі супрацоўніцаў мезе ехаць павучыцца». А павучыцца ёсць чаму, бо тэхніка падвойнага ткацтва адначасова цікавая і цяжкая. Кожны дыван нібы складзены з дзвюх асобных ваўняных тканін, з'яднаных між сабой у месцах узору.

Такія дываны былі распаўсюджаны і на Блізкім Усходзе, і ў Паўднёвай Амерыцы (Перу), і ў Паўночнай Амерыцы (Мексіцы), і ў Еўропе (Італіі, Іспаніі, Даніі, Нарвегіі, Швецыі, Фінляндыі, Польшчы). Сёння ў Мексіцы і Перу ткуць выключна аўтонаўнае ткацтва выкарыстоўваючы прафесійны мастакі, а вось у Італіі падвойныя дываны актыўна прадаюць на кірмашах. У Беларусі духасноўнай тэхніцы ткацтва валодаюць лічаныя ткачы, і толькі на Гродзеншчыне. Таму і з'явілася альтэрнатыўная назва — «гродзенскія дываны». Сёння ж мы смела можам гаварыць і пра «гудзевіцкую традыцыю» падвойнага ткацтва.

Вера Ігнатаўна Беларок мае чатырох вучаніц, сярод якіх яе дачка. Марына Аляксандраўна Камінская кіруе ўзорнай студыяй «Суквецце талентаў» пры гродзенскім Палацы творчасці. Між наведвальнікаў вылучае Яўгена Маркевіча, студэнта медыцынскага ўніверсітэта. Будучы ўрач не проста руйнуе старэатыпы, але «хапае іх за вушкі ды на сонейка». «У яго ўсё ідзе, як кажудь, польскім пярэнам. Раз, два... Забяжыць на пару хвілін. І адразу ж: «Марына Аляксандраўна, што вы тут? Давайце я!» Ён не глядзіць, як мы разлічваем, каб было сіметрычна. Толькі вожам абвядзе — і адразу ж скажа, колькі нітак трэба. І што ж вы думаеце? Вельмі хутка атрымаецца», — перакрывае супрацоўніца Гудзевіцкага літаратурна-краязнаўчага музея.

Ва ўнікальнасці падвойных дываноў сумневу няма. Духасноўнаму ткацтву афіцыйна наддана статус нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці РБ. Тым не менш паўстае праблема: перспектыву ткацтва заўважаюць далёка не ў кожнай сям'і. Вось карысць усходніх танцаў для дзяцей бацькі выдатна разумеюць: дачка стане пластычнай і гнуткай маленькай грацыяй. Гэта дапаможа дзяўчыцы паспя, у дарослым жыцці. Існуе сэнс плаціць за спартыўныя секцыі: хлопчык імае здароўе,

Фота Аляксандра КШЭШУКА

удасканаліць цела, характар загартуе. А ткацтва? Кіраўнікі гурткою штогод ледзь-ледзь могуць сабраць дваццаць школьнікаў. Яшчэ ў шасцідзясятых гэтае рамяство пачало сьхадзіць на расшчапае «не». Вера Ігнатаўна ўспамінае словы таты: «Навошта табе воўну сушыць? За дзесяць рублёў колькі дываноў у краме купіш!». Такага кшталту гутаркі з'яўляліся ўжо тады. Што ж разважаць пра сёння?

Сучаснасць гуляе з мастацкай каштоўнасцю ў злыя жарты. Так, каштоўнасць прызналі каштоўнасцю. Але статус застаўся проста статусам.

Падвойнае ткацтва, рэдкае і складанае, па-рапейшаму абмежавана. Час ідзе, пакідаюць свет народныя майстры, і адметнае ў іх тэхніках таксама пакідае нас. Некаторым сократам майстэрства Ядзвігі Аўгустаўны Райскай, безумоўна найпершай ткачы, наканава назаўжды застацца нераскрытымі. І справа зусім не ў тым, што студэнты айчынных ВНУ не прыязджаюць пераймаць народны вопыт. Не, чаму ж? Яны прыязджаюць, нават відза здымаюць. Але галоўнае не ў гэтым.

Падвойнае ткацтва не ператвараецца ў своеасаблівы брэнд. Яно не актуалізуецца, не дэманструецца на належным узроўні, да яго не прыцягваецца неабходная колькасць увагі. А яно мае вельміную патрэбу ў вышэйшэпэральчаным. Вось сплукія паясы — гэта, безумоўна, наш твар, наша візітная картка, наш гонар. Гэта кароб, за які гатовы заплаціць казаньскія сумы зацкаўленныя асобы з самага далёкага замежжа. Сплукія паясы — гэта моцна. А падвойныя дываны? На выставах у Берліне і Маскве безліч вачэй здзіўлена пазірае на багатыя беларускія калекцыі.

Неабходна нагадаць, што падвойныя дываны па таўшчыні падобныя да добрай драпавай тканіны, што на ішым кантэнненце яны ператвараюцца ў сумкі, што з іх робяць стыльныя зямовыя спаднічкі... Дакранаешся да сатканага і разумееш: беларускасць, вытанчанасць, дасканалая акуртанасць і нават акіянічная цэльнасць.

Сэнс паглядзець на падвойнае ткацтва існуе. **Маргарыта СІДАР**

Мясціны, знітаваныя з душой

Часам думаеш, што змяніў месца жыхарства — і стаў іншым. Забыў на месца, дзе выспяваў як асоба — і, лічы, частка цябе ў гэтым умомант знікла. Гэта выстава пра тое, што ў кожнага, куды б ні прывяло жыццё, ёсць малая радзіма, кучоцка, куды імкнуцца думкі і дзе застаецца памяць пра цябе. Нягледзячы на тое, што месца жыхарства ўжо іншае.

У Валожынскай цэнтральнай раённай бібліятэцы размясціліся мастацкія творы. Размясцілі на правах таго, што месца нараджэння іх — Валожыншчына, куды прыехалі сёлета на практыку студэнты 2-га курса архітэктурнага факультэта БНТУ. Практыка ў іх спецыфічная — адчуць аўру гістарычных мясцін, перадаць яе праз мастацкія вобразы. Можна, вядома, «практыкавацца» ў сталіцы — ёсць куды схадзіць, на што паглядзець, чым натхніцца. Мінск уо натхні шмат каго з мастакоў і будзе натхняць далей. Але колькі іх — маленчкіх гарадоў, мястэчак, вёскач, дзе ёсць нейкая свая адметнасць, якую вельмі шкада згубіць і таму трэба ехаць туды і малываваць, малываваць... А потым паказаць жыхарам адметнасць іх жыхарства — праз выставу. Так вырашылі выкладчыкі і мастак Аляксей Квяткоўскі і запрасіў сваіх студэнтаў на пленэр на сваю радзіму, у тым мясціны, якія в-

домыя свету праз вядомых асоб, што тут нарадзіліся. Адна з іх — прэзідэнт Ізраіля Шымон Перэс, які адзначыў на пачатку жніўня сваё 90-годдзе. Пра шануюнага земляка на Валожыншчыне памятаюць (ён, дарэчы, раней прыязджаў у сваю родную вёску, а сёлета радзіму таты наведвала яго дачка). Якой яна пабачыла Валожыншчыну? Адказ можна шукаць на вуліцах горада, у вачах вонках хатах, што выпускаюць сваіх птушанят у свет, а потым чакаюць. У тым ліку на выставе «Паштоўкі з Вішнева», дзе сабраны 17 твораў студэнтаў і 4 — іх настаўніка. Усе працы графічныя, акрамя адной, якая напісаная на палатне і называецца «Прывітанне з Вішнева». Шымон Перэс: малады чалавек сядзіць на студні і нібыта ўглядаецца ў сваю будучыню.

— Я хацеў, каб студэнты адчулі гэтае паветра праз той дух, які застаецца тут, — тлумачыць Аляксей Квяткоўскі. — Задача студэнтаў — уявіць, як гэта магло быць раней і што засталася цяпер, якая адметнасць пабуды, якая стварае вобраз Валожына ці Вішнева. І ў маладых людзей гэта ідзе ад душы. Мне вельмі хацелася б менавіта абудзіць нейкае паучыццё, таму што ў студэнтаў архітэктурнага аддзялення практыка адзін раз, толькі пасля 2-га курса, амаль месяц. А гэта людзі, якія далей будуць ствараць вобраз нашай краіны праз будынкi. Там, на Валожыншчыне, ёсць сведкі

гісторыі: касцёл, царква, старыя могілкі. Ёсць знак на ўездзе ў Вішнева (я яго малываў), які паставілі не так даўно, каб ушанаваць памяць больш за 2000 спаленых фашыстамі яўрэяў у 1942 годзе. А сёлета мы ўздзімаем, што 100 гадоў таму пачалася Першая сусветная вайна. Усё побач — у суседняй вёсцы Багданава была лінія фронту... У пленэры бралі ўдзел 9 студэнтаў. Мы былі амаль тыдзень у Вішневе і адзін дзень у самім Валожыне. Зразумела, як Валожын, так і Вішнева (асабліва цэнтр) ужо забудоваюцца па-сучаснаму. Але ёсць усё-такі адметнасці гістарычныя. Мне хацелася б, каб яны іх адчулі.

Гэта не першы пленэр, які ладзіць мастак на радзіме: у маі гэтае рамясто і натхняльнікам была асоба яшчэ аднаго спынінага земляка, мастака Фердынанда Рушчыца. І дагэтуль у Валожыне было дзве выставы Квяткоўскага: першая ў 2007-м, калі наводле карцін пазт Віктар Шнін напісаў 15 вершаў, і

другая ў 2011-м, відаць, невыпадкова мела назву «Мёд», бо ўспаміны пра маленства на радзіме як правіла салодкія, якія цяжка часы ні перажываюць бы.

Можна, таму тут нібыта «мёдам намазана», хочацца штосці добрае зрабіць для сваёй землякы. Выставу ў Валожыне, напрыклад, падтрымаў «Прыорбанк»: яго кіраўнік Сяргей Касцючэнка — таксама зямляк. Зразумела, імкненне тых людзей, якія нечага дасягнулі, аддзячыць радзіме. Аляксей Квяткоўскі марыць стварыць на сваёй малой радзіме карцінную галерэю. Гэта ж цудоўна, калі тыя, хто умеюць ствараць, упрыгожваюць кожны свой родны куток. І калі ад кожнага, хто нарадзіўся тут альбо побач, узьць па карціне, плюс яшчэ працы студэнтаў з пленэраў — вось і збор твораў для галерэі

атрымаецца, месца культурных сустрэч для мясцовых жыхароў. У любой кропцы краіны жывуць людзі, якія прадажваюць існаванне мясцін, напаяючы яго сэнсам — любяць помнікі, будынкi, адметнасці заўсёды ствараюцца для чалавека. І чалавек гэты можа аднойчы азірнуцца і сказаць: «Як жа тут хораша! І я маю да гэтага дачыненне». Асэнсаваныя гэтыя паучыццё, захоўваюцца зберагчы і дадаць фарбаў. Сваіх, не абавязкова тых, што ёсць у мастакоў на палітры. Бо кожны з нас па-свойму мастак.

Ларыса ЦІМОШЫК

ЁН ПАЦЯРПЕЎ ЗА ПРАЎДУ І ЛЮБОЎ ДА РАДЗІМЫ

Вельмі знікава і па-свойму ўнікальна падзея: у Віцебску ўшанавалі памяць славагара краязнаўца Мікалая Іванавіча Каспяровіча. Словнікавы матэрыял, сабраны віцебскімі краязнаўчымі арганізацыямі пад кіраўніцтвам Каспяровіча, ім жа апрацаваны, мае вялікае значэнне і для сённяшняга дня, калі паўстае праблема вяртання сапраўднай беларускай мовы, не «забруджанай» інашземным уплывам.

М. Каспяровіч.

У маі адбылося адрыццё мемарыяльнай дошкі ў гонар гэтага выдатнага дзеяча беларускай навукі, а ў будынку ратушы была прадстаўлена выстава, прысвечаная жыццю і працы гэтага рэпрэсаванага ў 1930-я гады беларускага інтэлігента.

Мікалай Каспяровіч нарадзіўся 9 (21-га — па старым стылі) маі 1900 года ў мястэчку Забалева Ігуменскага павета Мінскай губерні (зараз Пухавіцкі раён Мінскай вобласці) у сям'і арандатара. Пачатак яго грамадскай актыўнасці супадае з вельмі складаным пасля-рэвалюцыйным часам, у які адбылася станаўленне новай беларускай дзяржаўнасці. Атрымаўшы ў 1918-1921 гадах педагагічную адукацыю ў Мінскім настаўніцкім інстытуце, Каспяровіч прысвяціў сваю дзейнасць арганізатарскай справе ў галіне адукацыі, распаўсюджанню ў шырокім асяродку нацыянальнай свядомасці. Ён быў удзельнікам Часовага беларускага нацыянальнага камітэта, Цэнтральнай

беларускай школьнай рады, Мінскага таварыства гісторыі і старажытнасцяў. Дзейнасць гэтых грамадскіх арганізацый некаторы час адбывалася ў перыяд акупацыі. Адначасова на мяжы 1920-х гадоў ён бесперапынна працягваў вучыцца.

З 1921 года Каспяровіч працаваў на пасадзе інструктара Наркамата асветы Беларускай Рэспублікі, інспектара Слуцкага аддзела адукацыі. Разнастайная яго дзейнасць гэтага часу накіравана на арганізацыю беларускай школьнай адукацыі, распрацоўку метадычных пытанняў выкладання беларускага прадмета ў школьным навучанні. Яго намаганнямі ў Слуцкім павеце падлізіся кароткатэрміновыя беларускаязычныя курсы для настаўнікаў.

Цікавым насьцяжым стаў перыяд жыцця Мікалая Каспяровіча, звязаны з Віцебскам. Пасля ўваходжання часткі тэрыторыі Віцебскай губерні разгарнулася вялікая мэтанакіраваная работа па вяртанні і аднаўленні беларускай нацыянальнай культуры, — расказалі ў Віцебскім абласным краязнаўчым музеі.

— Справа была падмацавана дзяржаўнай палітыкай беларусізацыі. Для вядзення ар-

ганізацыйнай працы ў гэтым кірунку Наркамат асветы БССР прызначыў Каспяровіча на пасадку інспектара Віцебскага акруговага аддзела адукацыі з пачатку жніўня 1924 г. Віцебскі перыяд непрацягла жыцця Мікалая Іванавіча зусім кароткі — два гады (з восені 1924-га да восені 1926 г.) — і насычаны вялікімі справамі. Менавіта ў Віцебску ён распачаў многія свае працы, якія мелі плённы працяг у далейшай навуковай і арганізатарскай дзейнасці, былі пакладзеныя ў аснову яго друкаваных прац. Адначасова гэтыя справы мелі вялікае значэнне для віцебскага культурнага асяродку.

Галоўным кірункам дзейнасці Каспяровіча ў Віцебску стала рэаініцытацыя. Па ініцыятыве і пры непасрэдным яго кіраўніцтве было ўтворана Віцебскае акруговае таварыства краязнаўства. Калі быць дакладным, фарміраванне краязнаўчых грамадскай арганізацыі ў Віцебску распачалося яшчэ напярэдні прыезд Мікалая Каспяровіча, але менавіта яго намаганнямі акруговай арганізацыі стала больш самастойнай, абарыраючыся ў сваёй працы на сетку мясцовых (павятовых) і ніжэйшых (школьных) арганізацый. Краязнаўчае таварыства аб'ядноўвала больш за 1000 сяброў. Яно працавала згодна з праграмай дзейнасці Інстытута беларускай культуры, першай беларускай навуковай установы, утворанай у 1922 г., якая была потым рэарганізавана ў Беларускае акадэмію навук.

Віцебскае краязнаўчае таварыства разгарнула выдавецкую дзейнасць. Былі выданыя ў 1925 і 1928 гадах 2 выпускі краязнаўчага альманаха «Віцебшчына», які не толькі друкаваў даследаванні Віцебскага краю, але меў вялікае метадычнае значэнне для арганізацыі краязнаўства. У Віцебску выдадзены кнігі Каспяровіча «Беларуская архітэктура» і «Беларускі арнамент». Каспяровіч падтрымаў спра-

ву арганізацыі ў Віцебску мясцовай філіі літаратурнага аб'яднання «Маладзяж», з дзейнасцю якога звязаны імёны шэрагу таленавітых маладых літаратараў новай Беларусі. У Віцебску ж Каспяровіч распачаў справу вяртання мясцовай моўнай спадчыны краю. Праграма збірання мясцовага слоўніка беларускай мовы выконвалася ў адпаведнасці з агульным планам Інстытута беларускай культуры.

Маладая беларуская навука нараджалася намаганнямі энтузіястаў, справай дараўных выхадцаў з народнага асяродку, якія не парывалі сувязяў з народам. Таму навуковае дзейнасць, перш за ўсё ў гуманітарным кірунку, непарыўна звязана з краязнаўствам. Беларускія гуманітарныя веды нарадзіліся з краязнаўства, падмацоўваліся яго актыўнасцю, абарыраліся на масавы краязнаўчы рух, папаступова набываючы прафесійна-навуковы рысы.

Навукова праца Мікалая Каспяровіча непасрэдным чынам звязана з практычнымі ведамі, дзейнасцю на педагагічнай глебе. У Віцебску ён выкладаў беларуска-навучныя прадметы — мову, літаратуру, гісторыю і географію Беларусі — у мастацкім і прамысловым-эканамічным тэхнікумах.

Пазней, у 1926-30 гадах, працаваў у Мінску ў Інстытуце беларускай культуры, на пасадзе навуковага сакратара Цэнтральнага бюро краязнаўства БССР і адказнага сакратара часопіса «Наш край».

Уласнае жыццё, плённая праца на карысць Радзіме былі пераважна беспаспартымі палітычным абавязаваннем. У 1930 годзе Мікалай Каспяровіч быў асуджаны на 5 гадоў зсылкі ў Кемероваўскую вобласць, а 26 снежня 1937 года — наводле наступнага прысуду — расстрэляны. Раабілітацыя адбылася толькі пасля смерці Сталіна...

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Кулінарная Энцыклапедыя У ДОБРАЙ КУХАРКІ НА СТАЛЕ СКВАРКІ, А Ў ДРЭННАЙ — ПРЫГАРКІ

Гаспадыні частуе гаспадыня ў насіх чыста вожам кіне, / То сыр, то масла ім падносіць / І закусіце так шыра прасіць: — Ну, закусіце ж, калі ласка! / Вось проша сыру, проша мяска / Ці кумпячка або кайбаскі, / Ну, пірага хоча пакаштуіце! / Барэца масла, не шкадуіце!

Якуб Колас. «Новая зямля».

«БАБА ПЯКЛА, БАБА ВАРЫЛА, БАБА ПАДАЛА»

З даўніх часоў павялося, што пры падзеле хатніх абавязкаў гатаваннем ежы выпала жанчыне. Яшчэ з першабытных часоў мужчыны былі здабычыкамі, а жанчыны гатавалі тое, што было прынесена з палявання, рыбалкі ці збіраліства іх больш моцнай паловай. У беларускіх казках пра гэты падзел абавязкаў лакалічна гаворыцца: «Баба пякла, баба варыла, баба падала». Але зусім замоучаецца тое, колькі часу патрэбна было жанчыне, каб прыгатаваць «пячысты» і варыла, колькі папярэдніх высілкау яна патраціла, каб давесці да ладу свае намагання. Тут, піша Нікіфароўска, можна абарырацца толькі на словы прыказкі, якая сцвярджае, што «хутка гаворыцца, ды пацху робіцца». Не наштам болей аб працы гаспадыні гаворыцца і ў песнях. Можна прыгадаць, як у адной з валачоных песень, запісаных Нікіфароўскім у Вялшыжнічах Мінскага павета 23 сакавіка 1863 года, спяваецца аб прыгатаванні ў печы парасыя:

«А ў пачы пырыся раскырчыліся — / Есь яго нам нызначыліся!...»

І тут гаворыцца толькі пра канчатковы вынік працы кухаркі. Праца

гаспадыні не толькі не выстаўляе напакана, як заслуга перад сям'ёй, але і наадварот, лічылася працай апошняй важнасці. «З качаргой — не з сахой!» — звычайна казалі пры параўнанні працы кухаркі з працай арагата. А між тым, намаганні гаспадыні павінны бы-

Фота Аляксандра КШЭШУКА

суправаджацца аднымі кіпамі, а мог быць і «перасол на спіне».

ДЛЯ ГАСПАДЫНІ НОЧКА КАРОТКАЯ

Гэта толькі адзін бок незайдзённай долі кухаркі. Другі — фізічная намаганні. Раз ці два на тыдзень гаспадыня павінна была пячы хлеб. У той час, калі пасля вярчоры сям'я накіроўвалася «ад столу к полу», кухарка прыбіра-ла са стала, мыла посуд, клала ў печ дровы, ставіла туды ж вымытыя гаршкі, падмятала падлогу, карміла сабаку, засланяла печ і клалася спаць туды тады, калі ў хаце ўжо даўно раздаваўся храп з пясвістам. Ледзьве прыхіліўшы галаву да падушкі, яна павінна была развітацца з такой кароткай ночкай і зноўку брацца за чарговыя клопаты: абраць бульбу, аддзяжваць цэд, мясіць цеста, некалькі разоў бегаць па вяду, хадзіць у клець па патрэбныя прадукты. Калі дровы ў печы разгараліся, гаспадыні трэба было закаціць туды вядзёрнячыгны і меншыя гаршкі, сачыць за кіпеннем страў. А гэта патрабавала заўсёднага становішча, што выклікала «вочак сляпоту, галюўкі ламоту». Калі паякіліся бліны або нейкія хлебныя вырабы, знаходжанне лчы паявічалася яшчэ на гадзіну, што падаўжала пагібельнае Уздзеянне на арганізм жанчыны паякельнага жару.

Сям'я ўставала з ложкаў тады, калі кухарка ўжо заканчвала сваю справу і засланяла пач. Ніхто не пачынаў працы без снаддана, якое павінна было быць гатова да патрэбнага часу. Гаспады-

ня спяшалася накрыць стол, выкаціць гаршкі, наліць стравы, а пасля яды зноўку прыбраць са стала, перамыць посуд, падмесці падлогу і інш. Здаецца, і справы не такія ўжо і цяжкія, але іх бесперапыннасць, працягласць і вечная «тыпіння» хутка адбіралі сілы ў маладой і здаровай жанчыне. Нездарма ж яна, прысыўшы на хвіліну на лаўку, вымаўляла непараўнае і сардэчнае: «Ху-у-ту-у!» — зразумелае толькі таму, хто калі-небудзь быў у яе незайдзросым становішчы.

Калі ў гаспадыні былі дачушкі, то іх ужо з маленства прывучалі да нягледжэй жаночай працы. Але не так і доўга дзяўчына была памочніцай матулі — пасля вяселля яна пакідала бацькоўскую хату і была вымушана працаваць на сям'ю свайго мужа. Нездарма ж у адной з вясельных песень Лепельскага павета нявеста спявае:

Аглядыся патом матачка, / Як мяне ня будзе — німашачка, / Да ўстанеш ранінька, / да німа каго будзіці, / Возьмеш вядзёрка, — німа вадзіці, / Ты ж будзеш думаці, / што валы пагнала; / Да твае валы стаяць у хляве: / Да тваё дзіця ў чужой сям'і!

на пасадку «Кўхачка» — вучня кухаркі. Вось што піша Адам Багдановіч: «Цяжка праца кухарка, але яшчэ цяжэй «кухачка». На іх паленне пліты і печак, мыццё і шаваранне посуду, патрашэнне дзічыны і рыбы, абіранне гародніны і садавіны, здыманне скур з дзічыны, скубленне перак з птушак, разбіранне забітых жывёл, сечка мяса, збіванне бялкоў і вяршковай, вярчэнне марожанага, багатна з кухні ў кладоўку да ахмістрыні, з кладоўкі — у склеп, потым у лядоўню, — у гарачыні, сплячце, у несупынальнай працы, якая патрабуе пільнасці і увагі, інакш — там ператрымаецца, там перакіліцца, там прыгарыць, і за ўсялякі недагляд атрымаеш ад кухары аплываху, а то і болей. Трэба рана ўставаць і позна класціся спаць і ўвесць час на нагах, у тупаніне. Катагар, а не праца». Асновай тагачаснай прафесійнай падрыхтоўкі была практыка, і толькі той, хто здо-

леў праціці ўсе яе этапы, становіўся майстрам сваёй справы.

Аднойчы маленькі Адам упершыню ўбачыў свайго бацьку ў справе, калі гатаваліся стравы да сваточнага панскага стала, і гэтае жорсткае відовішча назаўсёды ўрэзалася ў яго памяць: «Я бачу, як бацька браў індэшка пад паху, клаў яго галавой на край стала і адным ударам вялікага нажа адсякаў яму галаву і, ужо безгаловага кідаў на падлогу падскокваць і ўзлятаць у сутургах. Хутка цяляца галава ў другога, трэцяга — і яны паўтаралі тыя ж смаротныя скокі. Аднаго за другім яму падавалі каяцкістыя паяўніку; ён засоўваў у іх дзюбы востры ножык, зразаў верхнюю частку галавы і кідаў туды ж, дзе ў сутургах калаціліся індэчкі і індэчкі. Атрымлівалася хаатычнае відовішча маханья крылаў, скокаў, узлётаў, пырскавання крыві, сутургаўка падрыгвання нагамі паміраючых пту-

шак». Адам Багдановіч дадае: «Цяпер я разумею, чаму бацька падчас вялікай працы быў нібы апантаным злым духам. Яго нервы былі нацягнуты, быццам струны, і ён быў сам не свой. Справа кіпела. Кухонныя нажы ў ягоных руках адбівалі дробат, ён кідаў адну справу, хапаўся за другую, гоісай ад пліты да печы, хапаў вядзёрня каструлі, выхопваў бляхі — і ўсё гэта разам, кічком, з выкрыкам, іншы раз са злоснай лаянкай, калі справа не ладзілася. Справа напружана і вельмі адказная, бо паны да кухні вельмі патрабавальныя».

Дарэчы, сам Адам Багдановіч у 1877 годзе быў вучнем лепшай у Мінску кандытарскай немца Роберта Шнін-га, якая знаходзілася на Петрапаўлаўскай вуліцы. Вось што ён устаімае: «Звычайна мы, вучні, усталілі ў 6-7 гадзін раніцай: да 9 гадзін павінны былі быць выпечаны румянцы блучакі, крэндэлі і плюшкі к чаю, а заканчвалі работу падрыхтоўкай матэрыялу на заўтра — дражджавага цеста і «пам

■ **Інфарм-укол**

ВОСЬ ВАМ І АТЭРАСКЛЕРОЗ

Абсалютная большасць усіх «сардэчна-сасудзістых» смерцяў абумоўлена, па сутнасці, добра вядомымі захворваннямі, якія яшчэ называюць хваробамі-спадарожнікамі, — атэрасклерозам і артрэрыяльнай гіпертэнзіяй. Гэтыя станы можна разглядаць як разам, так і паасобку. У большасці людзей артрэрыяльная гіпертэнзія, або павышаны ціск, не звязаны з нейкімі захворваннямі ўнутраных органаў. Тым не менш часам мае быць цесная сувязь з захворваннямі нырак і эндарынальнай сістэмы. Артрэрыяльная гіпертэнзія з'яўляецца фактарам рызыкі развіцця атэрасклерозу.

Атэрасклероз — гэта змяненні ўнутранай абалонкі артрэры, звязаныя з адкладаннем у ёй халестэрыну. Фарміраванне халестэрынавых, або ліпідных, бляшак прыводзіць да нераўнамернага звужэння прасвету сасудаў, што парушае нармальны краваток, а значыць, тканкі арганізма атрымліваюць менш крыві і кіслароду з ёй. Такім чынам, калі арганізму патрабуецца больш кіслароду (пры фізічнай і эмацыянальнай нагрузцы) і крывазварот павінен змяніцца, сасуды аказваюцца не здольнымі прапусціць больш крыві. Няздольнасць працягваць болем. Па сутнасці, гэта і ёсць ішэмія. Статыстыка сведчыць, што колькасць знаёмых з ішэмічнай хваробай сэрца ў нас прырастае фактычна год ад года.

Наогул фактары рызыкі сардэчна-сасудзістых захворванняў, звязаных з атэрасклерозам (у першую чаргу размова ідзе пра ішэмію), вылучаюцца і яшчэ працягваюць вывучацца. Налічваецца, можа, не менш за сотню самых розных прычын, механізмаў, кандыдатаў у фактары рызыкі, якія разглядаюцца вучонымі. Паводле слоў **вядучага навуковага супрацоўніка лабараторыі медыцынскай інфармацыйнай тэхналогіі РНПЦ «Кардыялогія» Ігара КАЗЛОВА**, дакладна вядома, што сардэчна-сасудзістым захворванням, звязаным з атэрасклерозам, спрыяюць:

1. Артрэрыяльная гіпертэнзія.
2. Высокі ўзровень халестэрыну і парушэнне балансу паміж ліпапратэідамі нізкай шчыльнасці («дрэнным» халестэрынам) і ліпапратэідамі высокай шчыльнасці («добрым» халестэрынам) на карысць першага.
3. Курэнне.
4. Лішняя вага.
5. Нізкая фізічная актыўнасць.
6. Нерацыянальнае, нэбалансаванае харчаванне (лішак калорый; насычаных, жывёльнага паходжання, тлушчаў; недахват гародніны і фруктаў).
7. Парушэнне згусальнасці крыві, узроўню мачавой кіслаты (па-дра), цукровы дыябет.

Як бачым, размова ідзе найперш пра лад жыцця асобна ўзятага чалавека. Здаецца, нічога складанага, і тым не менш, мяркуючы па захваральнасці і смертнасці ад сардэчна-сасудзістай паталогіі ў нашай краіне, мала хто сапраўды прытрымліваецца здаровага ладу жыцця. Спецыялісты знаходзяць гэтакую псіхалагічнае тлумачэнне: эфектыўнасць асваення новых метадаў паводзін прама прапарцыянальна звязана з хуткасцю атрымання заахвочвання. І наадварот, адтэрміноўка пакарання за няправільныя паводзіны рэзка зніжае згаданую эфектыўнасць. Здаровы ці недаровы лад жыцця ў маладым узросце прынясе свой «плён»... толькі праз гады.

ЯШЧЭ БОЛЬШ КАНСЕРВАТЫЗМУ

У ліпені стаў вядомы новы варыянт рэкамендацый Еўрапейскага таварыства кардыёлагаў і спецыялістаў па лянчын артрэрыяльнай гіпертаніі. Рэкамендацыі вылучаюцца яшчэ большым кансерватызмам у падыходах да дыягностыкі і лячэння. У прыватнасці, для ўсіх пацыентаў узровень **сістэмнага ціску** павінен імкнуцца да значэння ніжэй за 140 мм рт. сл. **Дыястальны ціск** — асабліва для пахлыбых і хворых на цукровы дыябет — да значэння ніжэй за 85 мм рт. сл. Звяртаецца ўвага на важную ролю **сутачнага маніторыравання артрэрыяльнага ціску**. У нашай краіне, дарэчы, толькі 14 працэнтаў апытаных пацыентаў з артрэрыяльнай гіпертэнзіяй праходзілі па-добнае даследаванне. Між тым, гэты метады дыягностыкі дазваляе атрымаць паказчыкі артрэрыяльнага ціску па-за межамі медыцынскай устаноў. Бываюць выпадкі, што ў хатніх умовах чалавек мае ціск у межах нормы, аднак у медыцынскай установе ён павышаецца. У новых рэкамендацыях па-ранейшаму вялікая ўвага надаецца ўжыванню **солі** не больш за 5–6 г у суткі (раней было 9–12 г). **Індэкс масы цела** не павінен быць вышэй за 25. **Акружнасць талі** ў мужчын — менш за 102 см, у жанчын — менш за 88 см. Наогул страта вагі больш як на 5 кг для гіпертоніка азначае зніжэнне ціску на 5–6 мм рт. сл. Дадатковая фізічная нагрузка зніжае ціск на 5–8 мм. рт. сл. У медыкаментознай тэрапіі, як і раней, прымяняецца **пяць класаў прэпаратыў**.

НОВАЯ ТЭХНАЛОГІЯ ДЛЯ ЦЯЖКІХ ВЫПАДКАЎ

Шырока распаўсюджаная ў любой папуляцыі хранічная сардэчная недастатковасць — гэта і інваліднасць, і вялікія затраты на медыкаментознае і хірургічнае забеспячэнне такіх пацыентаў. Паводле слоў **загядчыцы лабараторыі хранічнай сардэчнай недастатковасці РНПЦ «Кардыялогія» Алены КУРЛЯНСКАЙ**, у нашай краіне для сардэчнай недастатковасці прымяняюцца практычна ўсе метады, якія адпавядаюць сусветным стандартам, — медыкаментознае тэрапія, імплантацыя кардыёстымулятараў і сінхранізуючых прыстасаванняў, хірургічная карэкцыя, трансплантацыя сэрца. Ажыццяўляюцца і новыя навуковыя практыкі па вывучэнні дыягностыкі і лячэння хранічнай недастатковасці.

Вядзецца і навуковае даследаванне па вызначэнні прагнозу для пацыентаў з хранічнай сардэчнай недастатковасцю. Укараняецца новая тэхналогія лянчын хранічнай недастатковасці — інэрвацыя ныракаў артрэры. Парушэнне ў рабоце нырак можа спрыяць падтрымцы высокіх лічбаў ціску. Маніпуляцыя прымяняецца ў цяжкай катэгорыі хворых, калі медыкаментознае тэрапія з некалькіх прэпаратыў не дазваляе дасягнуць мэтавых лічбаў ціску. Такія людзі маюць высокую рызыку раптоўнай смерці ад інфаркту ці інсульту. Апрабаваная на Захадзе тэхналогія паляпшае работу сэрца, яго скарачальную здольнасць. Праз сцэнавую артрэрыю мікракатэтар падводзіцца да ныракавай артрэры, на нервовыя канчаткі аказваецца ўздзеянне токама, што дае зніжэнне ціску. Поўнасцю здаровым пацыент не становіцца, аднак ён можа ўжываць менш прэпаратыў і пазбегнуць крызаў.

Святлана БАРЫСЕНКА

Считать недействительным страховое свидетельство обязательного страхования гражданской ответственности владельцев транспортных средств на территории Республики Беларусь серии ВР № 3051007 СООО «Белкоопстрах».

УНП 100706519

ОАО «ГОМЕЛЬХЛЕБОПРОДУКТ» ИЗВЕЩАЕТ СВОИХ АКЦИОНЕРОВ О ПРОВЕДЕНИИ ВЫНОСНОГО ОБЩЕГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ ОАО «Гомельхлебопродукт» 16 августа 2013 года.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Об увеличении уставного фонда ОАО «Гомельхлебопродукт».
2. О внесении изменений в устав Общества.

Собрание состоится по адресу: г. Гомель, ул. Мауэрова, 48, актовый зал ОАО «Гомельхлебопродукт». Начало в 14.00.

С проектом решения собрания акционеры могут ознакомиться по адресу: г. Гомель, ул. Мауэрова, 48, тел. (8 (0232) 72 59 40).

Для регистрации при себе иметь следующие документы: акционеру Общества — паспорт, представителю акционера — паспорт и доверенность.

УНП 400010980 *Наблюдательный совет ОАО «Гомельхлебопродукт».*

■ **Спорт-тайм**

«ДЫНАМА» ВЫРАШАЕ І ПЕРАМАГАЕ

Хакейнае «Дынама» атрымлівае першую перамогу падчас падрыхтоўкі да новага першынства Кантынентальнай хакейнай лігі, а футбольнае ў драматычным паядынку літаральна вырывае вікторыю з рук брэсцкіх аднаклубнікаў. У апошнія дні на інфармацыйную прастору выйшлі хлопцы з літарай «Д» на футболках і хакейных світэрах.

1. Чым бліжэй завяршэнне другога адрэзка чэмпіянату краіны па футболе, тым больш эмацыянальнага можна пабачыць на нашых футбольных полях. Сустрэча 19-га тура паміж мінскімі і брэсцкімі дынамаўцамі прэзентавала бальнешчыкам сапраўднае асацы з непрадказальных падзей, забітых гадоў і прычынці ў выглядзе выдалення брэсцкага афрыканца Сімона Агара, які яшчэ доўга пасля чырвонай карткі ад злосці маляваў у паветры незразумелыя фігуры. А мінчане ў чарговы раз прадэманстравалі свой характар. Саступалі 1:2, але здолелі сабрацца і яшчэ двойчы пераіграць галкіпера гасцей. У пера-

пынку я сур'эзна паразмаўляў з футбалістамі, — адкрыта па пасляматчавай прэс-канферэнцыі кажа Роберт Мааскант, гадоўны трэнер мінскага «Дынама». — Паабяцаў, што, калі будучы гуляць так, як раней, я зраблю тры замены. Замены надалі нам дадатковай энергіі, мы сталі гуляць лепш і заслужылі перамогу». А вось жодзінскае «Тарпеда», якое нядаўна папоўніла абойму вядомым варадаром Васілём Хамутоўскім і лепшым бамбардзірам чэмпіянату Арменіі Нарайрам Гезаліянам, саступіла дома аўтсайдару — мазырскі «Славія» (0:1). Астатнія гульні прынёслі наступныя вынікі: «Нафтан» (Наваполацк) — БАТЭ (Барысаў) — 1:5, «Гомель» —

«Белшына» (Бабруйск) — 1:3, «Шахцёр» (Салігорск) — «Нёман» (Гродна) — 2:0, «Дняпро» (Магілёў) — «Мінск» — 2:2. Паранейшаму групу лідараў узначальвае салігорскі «Шахцёр» (46 балаў), на другім месцы ідзе БАТЭ (42 балы), а на трэцім пазіцыі знаходзіцца мінскае «Дынама». Ад другога месца мінчане адстаюць на 11 балаў.

2. Хакейнае «Дынама» распачало другі этап падрыхтоўкі да чарговага чэмпіянату КХЛ. Сталічнае дзюна пасла праверыць у Бабруйску першы кантрольны паядынак, у якім сустрэлася з чалавічынскім «Чалметам». Матч не быў роўным і скончыўся перакананай перамогай беларусаў — 6:0. Адназначна, што ў параўнанні з мінулым сезонам і складзе каманды адбыліся пэўныя змены. Клуб пакінулі Уладзімір Дзянісаў, Цеему Лайнэ, Кору Мёрфі, Янэ Ніскала, Лібар Піўка, Цім Стэпלטан, Кім

БГК імя Мясцова зняў трыццаць месца на прадстаўнічым гандбольным турніры ў Польшчы.

Хіршавіч, Ерэ Каралахі. Тым часам дынамаўскі светар ужо апрадулі тры навічкі — канадзец Джэйкаб Міклфлікер, які раней выступаў за швейцарскі «Біль», Дэрэж Міч з вядомага заакеанскага «Вініпэга» і славацкі нападочы Томаш Суrowы. Ра-

ней гэты форвард выступаў за пражскі «Леў».

А вось маскоўскае «Дынама», чэмпіён КХЛ, у чарговы раз месцам для збораў выбраў наш Пінск. У горадзе над Прыпяццю масквічы не толькі правялі спарынгі з беларускімі

■ **Факт**

Абаненты МТС асабліва балбатлівыя вясной...

Найбольш актыўна паслугамі роўмінгу абаненты МТС карыстаюцца ў летні час, а восенню роўмінгавая актыўнасць істотна зніжаецца — да такой вышынёй прыйшлі супрацоўнікі кампаніі МТС, якія вырашылі прааналізаваць, як змяняецца характар спажывання абанентамі паслуг мабільнай сувязі ў залежнасці ад часу года.

Больш актыўнае карыстанне роўмінгам летам тлумачыцца сезонам водпуску і масавым выездам беларусаў з мясціны: у летнія месяцы аб'ёмы спажытых за маёй паслуг мабільнай сувязі павялічваюцца на 60% у параўнанні з іншымі сезонамі. А восенню абаненты МТС становяцца больш актыўнымі ў «родных сетках». У прыватнасці, у восені месяцы беларусы на 25-29% больш спажываюць паслуг мабільнага аператара ў параўнанні з сярэднегадавымі паказчыкамі. Таксама восень лідзіруе сярод іншых сезонаў і па колькасці адпраўленых SMS-паведамленняў — іх на 10% больш, чым у сярэднім у годзе.

Зімой назіраецца зніжэнне абаненцкай актыўнасці: спажыванне галасавых паслуг па 6-8% меншае за сярэдні паказчык па годзе, а колькасць SMS-паведамленняў — менш на 3—5%. Аб'ём спажывання паслуг мабільнага інтэрнэту знаходзіцца ў рамках нязначных сезонных ваганяў.

Вясна характарызуецца ростам актыўнасці абанентаў у карыстанні галасавымі паслугамі (на 12% больш у параўнанні з сярэднегадавымі паказчыкамі). Іншыя паслугі, якія прапанаваў мабільны аператар, спажываюцца абанентамі ў вясновыя месяцы раўнамерна.

Па звестках мабільнага аператара, у сярэднім адзін абанент МТС спажывае каля 500 хвілін галасавога трафіку штомесяц, больш як 700 МБ інтэрнэт-трафіку і 23 разы прыбягае да SMS-паслуг.

Надзея **НИКАЛАЕВА**

■ **Тэніс**

ЗАЦІШША ПЕРАД БУРАЙ ЦІ ПАЛАСА НЯЎДАЧ?

Вяртацца на корт пасля сур'эзнай траўмы заўсёды няпроста. Удвая цяжэй, калі ты не проста гулец першай сотні, а трэцяя ракетка свету з двума «мйджарамі» ў актыве і неаблігамі перспектывамі на апошні турнір Вялікага шлема ў сезоне. Ці справілася з гэтай задачай Вікторыя Азаранка, адназначна скажаць чыжжа.

Свой першы фінал пасля вяртання з месячнага «бальнічнага» (нагадаем, у матчы першага круга Уімблдона Вікторыя атрымала цяжкую траўму калена) беларуская тэнісістка прайграла. Прычым прайграла нязвычайна проста, амаль што без аніякіх наёмкаў на барацьбу. І справа не ў тым, што іншая фіналістка Саманта Стосур праявля выдатны матч, не пакінуўшы сваёй саперніцы ніводнага шанца. Проста ў той дзень у Вікі не атрымлівалася амаль нічога — хранічныя праблемы на падачы, процьма памылак і тактычныя пралікі. Тэлевізійныя каментатары здзіўляліся: «Як так, гэта ж ужо чацвёрты матч пасля вяртання?!» І насамрэч, трохі здзіўна: турнір беларуская «зорка» адгуляла па сыходнай. У першым крузе Азаранка ўлёгка прайшла Франчэска

Ск'явоне, у дзень свайго нараджэння таксама хутка расправілася з Урсулай Радваньскай, у паўфінале ўжо пазмагалася з Анай Іванскай (для перамогі над сэрбкэй спатрэбіліся тры сеты), а вось да тытульнай сустрэчы зусім «расчыпалася».

Безумоўна, і ў гэтай боцы дзёгчы тур жададні можна знайсці лыжку мёду. Вярунцка пасля непрыемнага паходжання і адрозу пацаць з фіналу турніру прэстыжнай катэгорыі — зусім

нядрэнна, скажуць аптымісты. І мелі б яны рацыю, калі на другі дзень пасля прайгранага фіналу не з'явілася б трывожная навіна: Вікторыя Азаранка знялася з наступных спаборніцтваў у Таронта. Прычына — траўма спіны. Сёлета гэта ўжо пятая адмова ад удзелу ў зьяўляючых турнірах! Апошні раз такая паласа няўдач праследвала прыму беларускага тэніса ў 2010 годзе. Па прызнанні спартсмена, менавіта ў той нялёгкай перыяд яна падумвала пра спы-

ненне спартыўнай кар'еры. Не хочацца праводзіць такіх малапрыемных аналогіяў, але хроніка выступленняў самай пасляховай беларускай тэнісісткі ў апошні час сапраўды больш нагадвае перліні медыцынскай кар'еры.

І няхай з таго 2010 года мінула не так шмат часу, але церапшанцы Віка ўжо мала чым нагадвае тую знерваную дзяўчыну, якая быццам агонены провад была гатова «узгарэцца» ў любы момант. Так што, здаецца, заўзятары Вікторыі могуць спаць спакойна: папшпешных рашэнняў не будзе. Яна зноў вернецца, як ужо вярталася не раз, і працягне здбываць перамогі на самых прэстыжных тэнісных турнірах. Да таго ж калі ёсць мэта, праблем з матывацыяй быць не павінна. Віка нядаўна заявіла, што хоча ні многа ні мала выйграць Адкрытае першынства ЗША па тэнісе. Што ж, як ні парадаксальна, але першы крок да гэтага яна ўжо зрабіла. Дзякуючы фіналу ў Карлсбадзе Азаранка вярнулася на другі радок рэйтынгаў і будзе спрабаваць замацавацца на гэтай пазіцыі ўжо на наступным тыдні ў Цыццынаці. Дык можа, гэта чарговае зацішша перад бурай?

Дарына **ЗАПОЛЬСКАЯ**

ШАШКІ

Наш госць

Сёння да нас завітаў Віктар Студзянцоў (на фота). Па прафесіі ён — матэматык: у 1986 годзе па гэтай спецыяльнасці скончыў Вільнюскі дзяржаўны ўніверсітэт. У вольны час захапляецца старадаўняй гульняй, ды

так, што нядаўна яму было з чым сустрэць сваё піцідзсяцігоддзе: тры разы быў чэмпіёнам Літвы па практычнай гульні ў шашкі ў складзе каманды Вільнюса, 27 — па

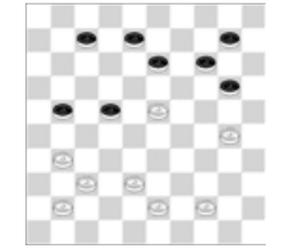
рашэнні кампазіцый і чатыры — па іх складанні. Гэтыя поспехі прынёслі яму найвышэйшыя ў Літве нацыянальныя спартыўныя званні: гросмайстра — па кампазіцыі і майстра — па іх рашэнні.

Ва ўсім свеце вядомыя толькі тры кампазіцыі, у якіх чорныя ў працэсе

Пад рэдакцыяй міжнароднага арбітра Мікалая ГРУШЭЎСКАГА

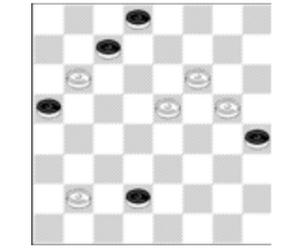
рашэння 7 разоў збіваюць большасць белых шашак і... прайграюць. Адна з іх належыць таленавітаму літускаму аўтару. Яму таксама ў мініяцюры удалася рэдка тэма «Трайное выкарыстанне правіла большасці з фінальным «слупняк».

І невыпадкава, што па выніках міжнародных спаборніцтваў ён стаў майстрам ФМЖД. Пазнаёмся з камбінанцыйнай праблемай, дасланай ім у рэдакцыю:

Белыя: 23, 30, 31, 37, 38, 41, 43, 44 (8). **Чорныя:** 7, 8, 10, 13, 14, 20, 21, 22 (8). Поўнасцю сіметрычная і практычная расстаноўка пазіцыі. У ёй ажыццяўляюцца два «турэцкія» ўдары і тры — на правала большасці: 18 (27) 9, 4, 19 (46 А) 5х. А (41) 46х.

Аўтарскі-18
Конкурс працягвае першы міжнародны майстар па шашачнай кампазіцыі сярод беларускіх стваральнікаў камбінанцыйных праблем, з'яўдаюць і задач Віктар Шульга. Сёлета мінчанін узначаліў Камісію па кампазіцыі ФМЖД.

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ

Объекта долевого строительства «14-16-этажный жилой дом типовых потребительских качеств №26 (по генплану) со встроенно-пристроенными объектами обслуживания в микрорайоне «Каменная Горка-5»

Информация о Застройщике
Заказчик — СООО «Восточная строительная компания», зарегистрировано Мінским горисполкомом 13.12.2010 в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за № 190565789.

Адрес застройщика: 220035, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Гвардейская, д. 16, пом. 2Н; т./ф. 203 71 73.

Режим работы: понедельник–пятница с 9.00 до 17.30, обеденный перерыв с 13.00 до 13.30.

В период с 2007 г. по 2009 г. предприятие выступало генпродирьчиком при строительстве двух многоэтажных жилых домов в г. Минске по ул. Крупской с устройством административных помещений в цокольных этажах.

Информация о проекте
Цель проекта — строительство жилого дома со встроенными помещениями многоцелевого назначения. Предметом договора является долевое строительство жилого помещения.

Строящийся жилой дом расположен на землях Фрунзенского административного района г. Минска в микрорайоне «Каменная Горка-5» на земельном участке площадью 0,9163 га, предоставленном СООО «Восточная строительная компания» во временное пользование на период строительства.

Земельный участок, предоставленный для строительства объекта, ограничен: с севера — улицей Казимировская, с юга — границей строящегося жилого дома № 15 по генплану, с запада — границей строящегося жилого дома № 17 по генплану, с востока — улицей Неманская.

Нормативная продолжительность строительства жилого дома — 39,6 месяца.

Предполагаемый срок ввода жилого дома в эксплуатацию — декабрь 2013 г.

Объект долевого строительства — 6-подъездный, 14-16-этажный, 308-квартирный жилой дом со встроенными на первых этажах помещениями административного и общественного назначения общей площадью 2985,1 кв.м, техническим подпольем и «теплым» техническим чердаком, пассажирскими и грузопассажирскими лифтами. Высота жилых помещений (пол-потолок) — 2,7 м, административных — 3,0 м.

Конструкция здания — монолитный железобетонный каркас с плоскими монолитными перекрытиями с сеткой колонн, наружные стены из блоков ячеистого бетона, окна из ПВХ профиля с двухкамерными стеклопакетами. Наружная и внутренняя отделка решена на основе применения современных отделочных материалов и конструкций.

Благоустройство участка включает подъезд к дому, автомобильную стоянку на 77 машино-мест, плиточное покрытие пешеходных связей, детские площадки общей площадью 153 кв.м и площадки для отдыха взрослого населения 40 кв.м, озеленение территории с установкой малых архитектурных форм.

Жилые помещения: все квартиры располагаются на 3-14 (16) этажах. Общая площадь жилой части дома составляет 18 557 кв.м. Всего 308 квартир.

Для предоставления физических лиц, не состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий, юридических лиц и индивидуальных предпринимателей к строительству по договорам создания объекта долевого строительства в соответствии с Указом Президента Республики Беларусь от 15.06.2006 № 396 предлагается 30 (Тридцать) квартир, со стоимостью за 1 кв.м 15 500 000 (Пятнадцать миллионов пятьсот тысяч) белорусских рублей, из них:

- однокомнатные — 13 квартир, максимальной площадью 41,55 м²;

- двухкомнатные — 7 квартир, максимальной площадью 63,94 м²;
- трехкомнатные — 5 квартир, максимальной площадью 81,09 м²;
- четырёхкомнатные — 5 квартир, максимальной площадью 123,84 м².

В зависимости от типа квартир и порядка внесения платежей применяется **гибкая система скидок**.

Строительная готовность жилых помещений:

- штукатурка стен (без окраски стен и потолков);
- бетонная подготовка под полы (без покрытия);
- двери: входные — деревянные, внутренние — не устанавливаются;
- монтаж электропроводки согласно проектной документации с установкой счетчиков учета эл. энергии;
- горячее и холодное водоснабжение — стояки с приборами учета;
- канализация — монтаж канализационных стояков с подключением одного унитаза;
- монтаж системы отопления с установкой радиаторов;
- вентиляция — вытяжная естественная;
- телефонизация, радиофикация, телевидение — согласно проекта.

Строительная готовность помещений общего пользования (тамбур, вестибюль, лифтовые холлы, лестничные клетки, коридоры и др.) — стопроцентная чистовая отделка.

Общее имущество, которое будет находиться в общей долевой собственности: межквартирные лестничные клетки, лестницы, лифты, лифтовые и иные шахты, коридоры, крыши, чердаки, другие места общего назначения, несущие, ограждающие несущие конструкции, механическое, электрическое, сантехническое и иное оборудование, находящееся за пределами или внутри жилых и (или) нежилых

помещений, элементы озеленения и благоустройства, иные объекты недвижимости, служащие целевому использованию здания.

Строительство производится при наличии у застройщика следующих документов:

- заключение Комитета архитектуры и градостроительства Мингорисполкома от 27.05.2011 № 05-27/1089;
 - проектная документация, прошедшая государственную экспертизу (экспертное заключение от 20.01.2010 №2157-5/09 с дополнениями от 28.04.2010 №240-15/10, от 11.11.2011 №905-15/11, от 29.12.2011 № 1170-15/11, от 21.06.2013 № 460-15/13);
 - решение Мингорисполкома от 29.04.2010 №1029 с изменениями, внесенными решениями Мингорисполкома от 27.01.2011 № 233, от 12.07.2012 № 2213;
 - свидетельство (удостоверение) о государственной регистрации земельного участка от 25.07.2012 №500/1109-3567 с изменениями, внесенными согласно извещению от 29.12.2012 №500/1312-844;
 - договор строительного подряда с ООО «КвадроМонтажСтрой» №ГП-22/01-13 от 22.01.2013.
 - разрешение на производство работ по строительству объектов общего пользования (тамбур, вестибюль, лифтовые холлы, лестничные клетки, коридоры и др.) — стопроцентная чистовая отделка.
 - разрешение на производство работ № 2-208Ж-063/10, выданное инспекцией Департамента контроля и надзора за строительством по г. Минску.
 - Предложение, узаконное в настоящей Проектной декларации, действует до момента выхода новой Проектной декларации и отменяет опубликованное ранее.
- Информацию по объекту долевого строительства и условиям заключения договоров можно получить в риэлтерской компании ОДО «Твоя столицаонсалт» по адресу: г. Минск, ул. Шафарнянская, д. 11, тел. (017) 286 38 38; моб. тел. (029) 680 01 01.

06 августа 2013 года
Директор **Д.Н. Миневич**

